

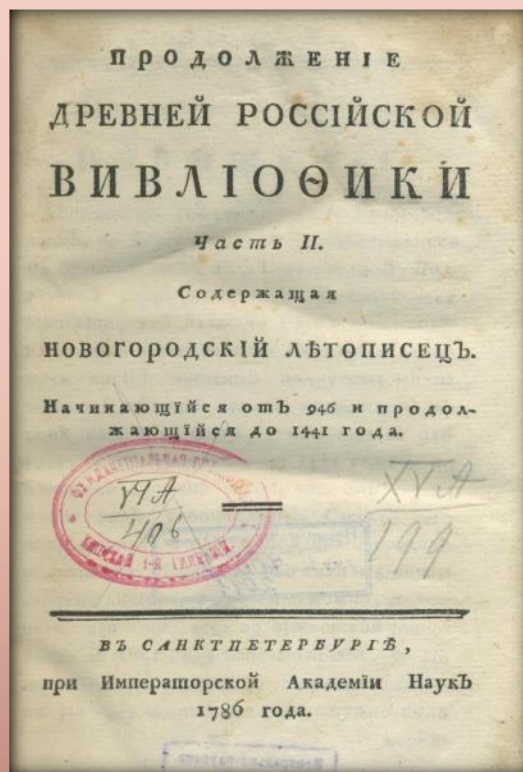

Ярослав Мудрий

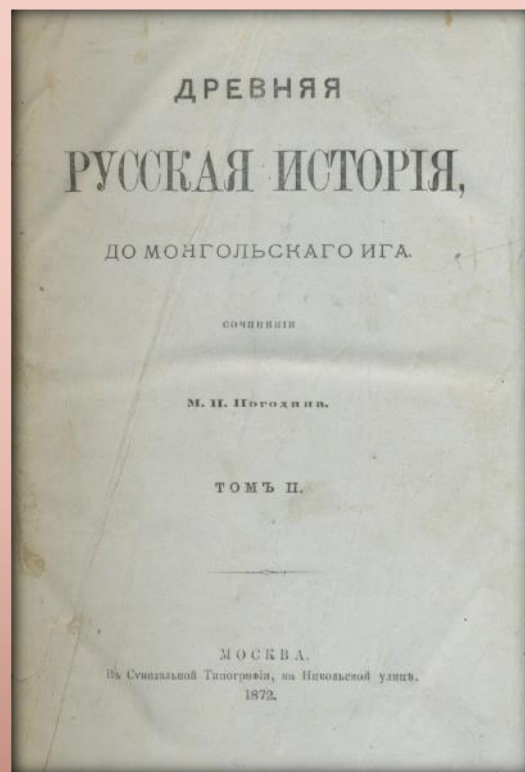
(978 – 1054),

Великий князь Київський, державний та політичний
діяч Київської Русі

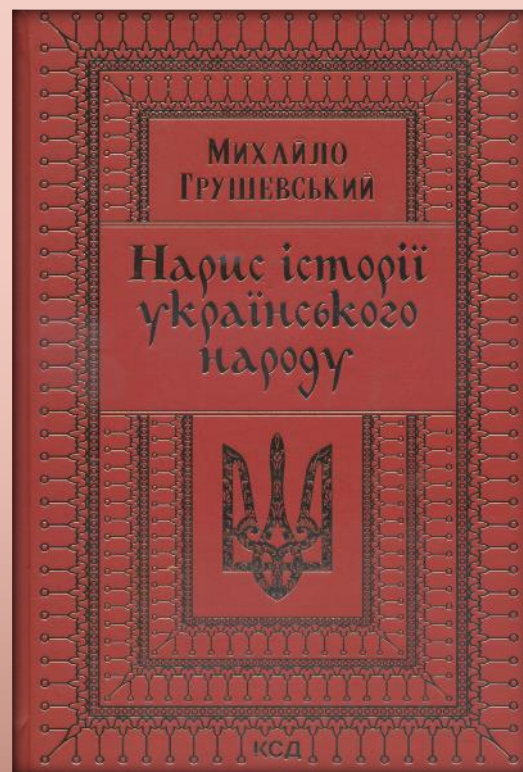
Ярослав Мудрий - один з найвидатніших князів Київської Русі - є культовою персоною не тільки в історії України, а й в історії Європи. Період правління князя Ярослава Мудрого вважається епохою величчя Київської Русі. Саме в цей час Київська Русь досягла зеніту своєї могутності і стала в один ряд з найбільш потужними європейськими державами.

I Київ. гімн.
N XV-A-199/2

B 116578/1-2

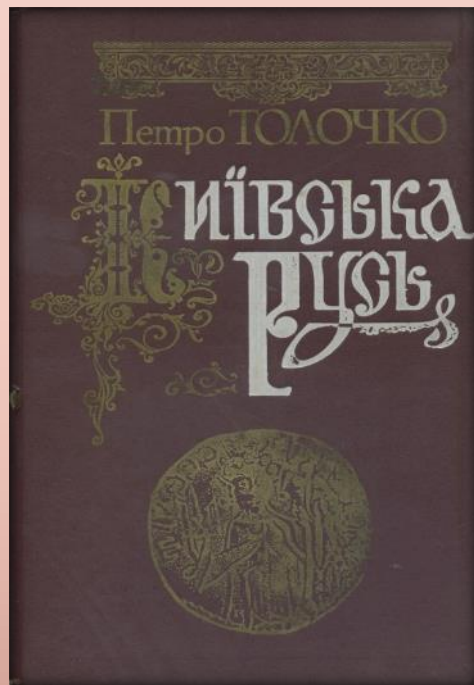

BA 852938

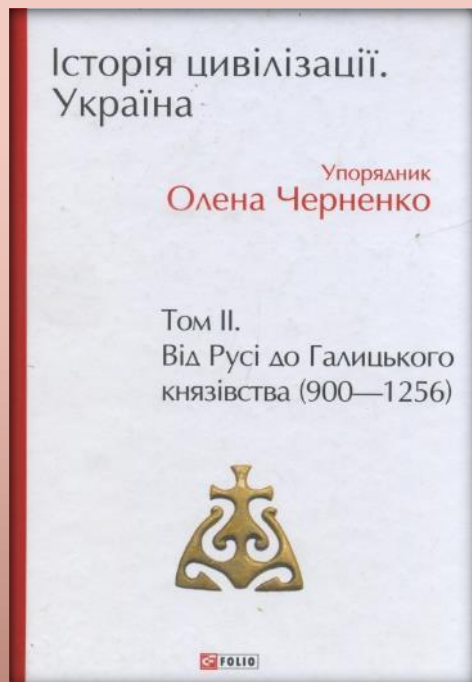

Рл 6283/1

Часи Ярослава Мудрого називають «золотим віком». Сам Ярослав увійшов в історію Київської Русі як правитель, який докладав багато зусиль для зміцнення держави, захисту її кордонів, розвитку господарства і розширення міжнародних зв'язків.

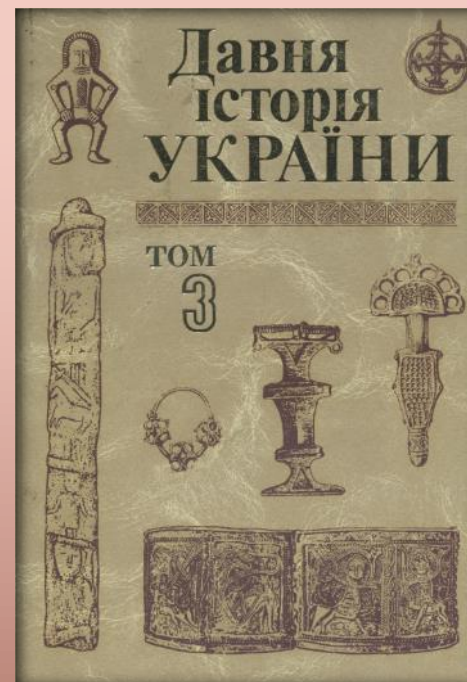
BC 30855

B 359050/2

B 353082/2

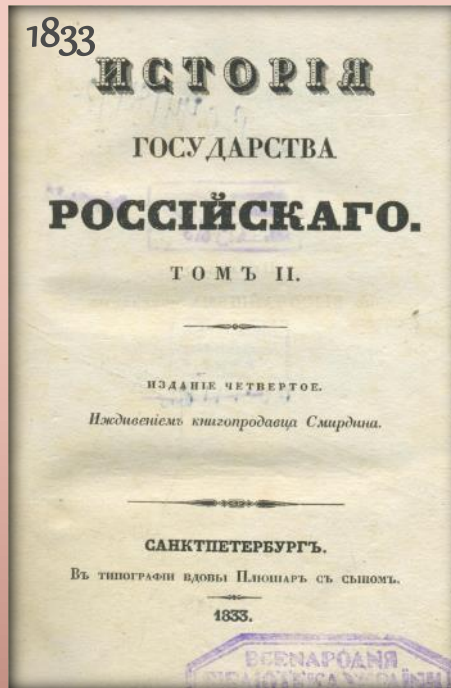

B 342141/3

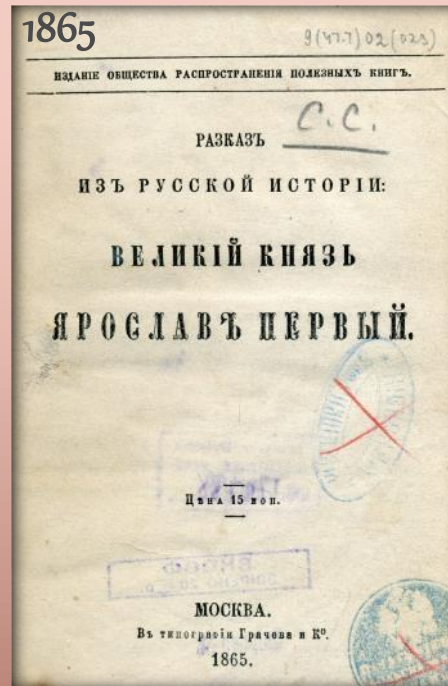
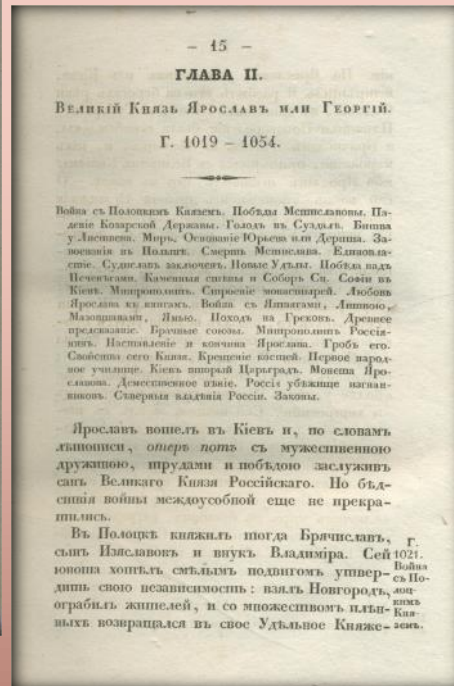

BA 627817

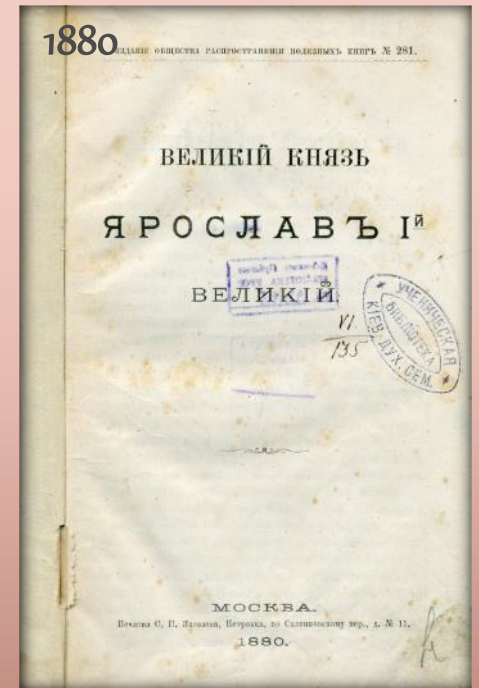
Князь Ярослав - син Володимира Святославовича та полоцької княжни Рогніди. Був посаджений батьком намісником спочатку до Ростова, а потім до Новгороду. Після смерті Володимира, перемігши у війні з братами, став київським князем. Проте до 1036 р. правив Руссю разом із братом Мстиславом. Ярослав активно займався будівництвом, засновував нові міста у віддалених купочках Київської Русі, зміцнював міжнародний авторитет держави, сприяв розвитку освіти і мистецтва, затвердив перший юридичний документ – збірник законів «Руська Правда», створив першу школу при Софії Київській і першу бібліотеку в Києві.

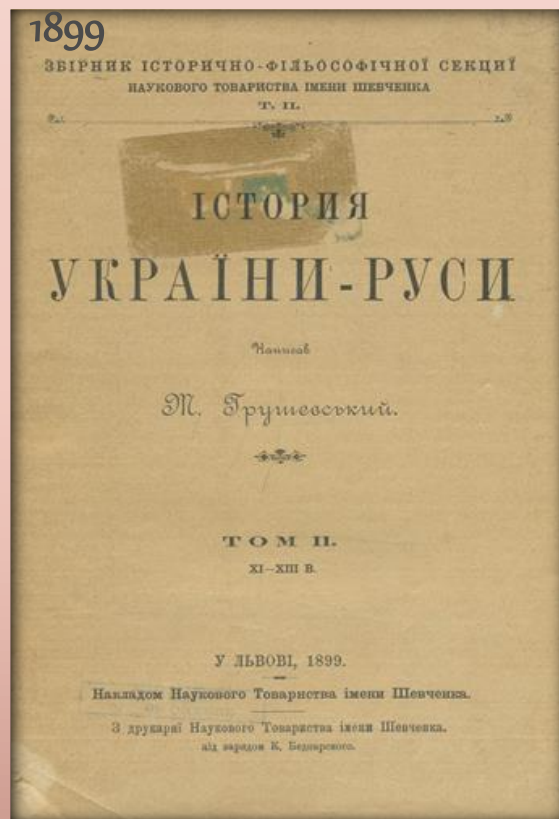
ВО 44184/2

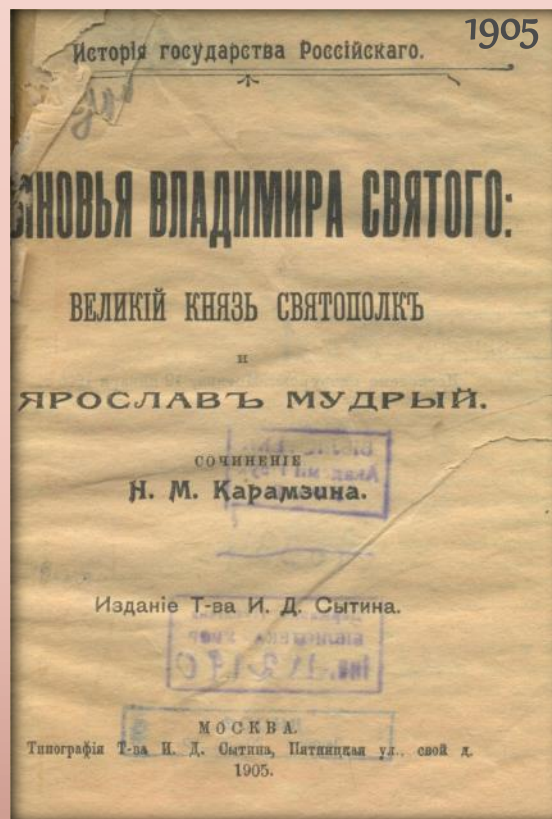
АИ 16987

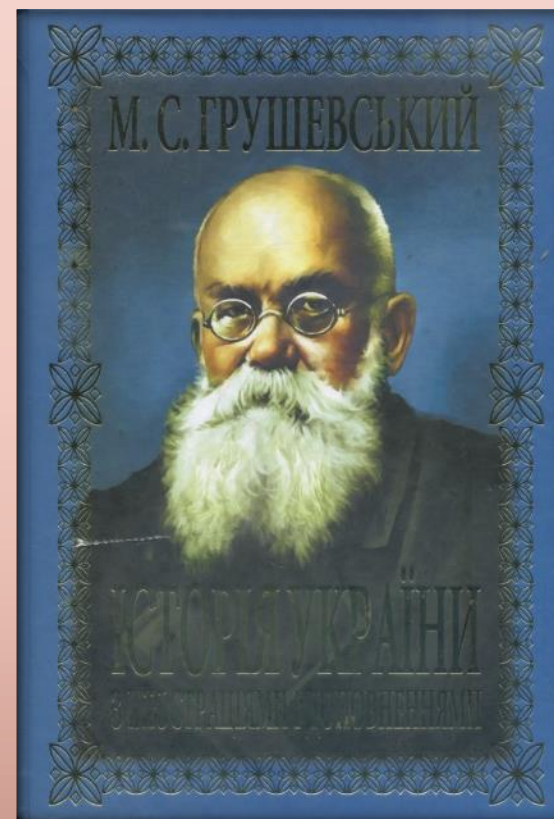
ВО 157

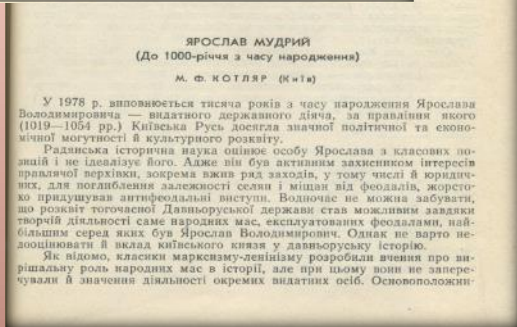
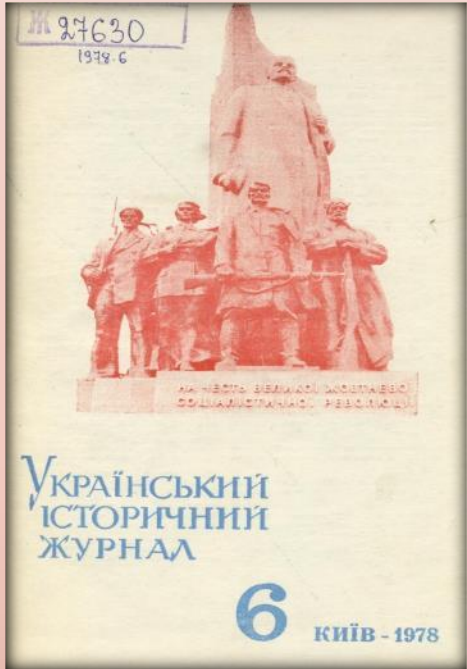
ВИ 4147/2

АО 334

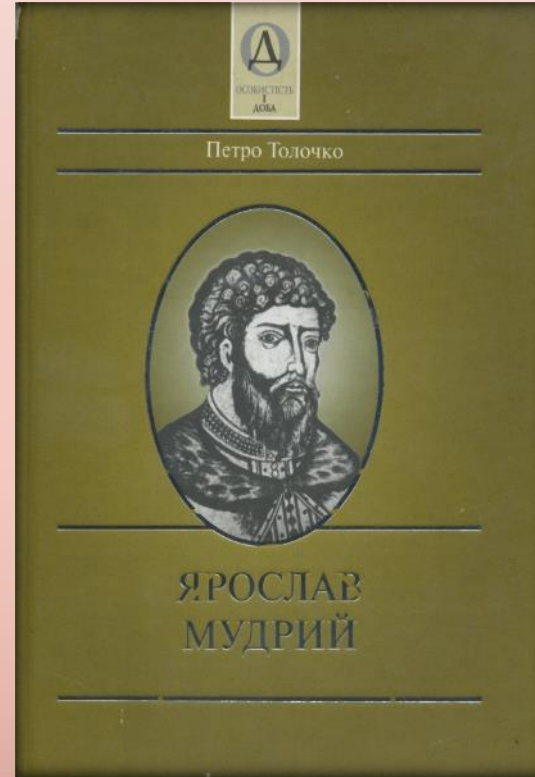
ВС 51359

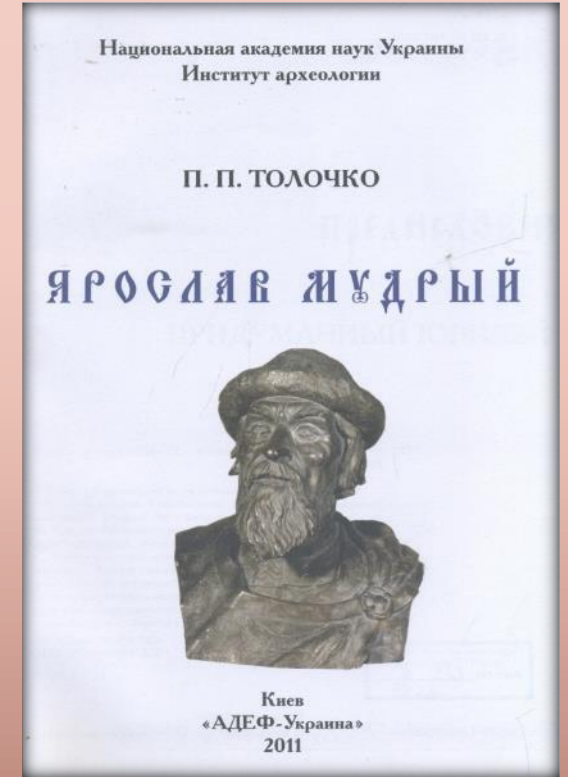
Ж 27630/1978/6

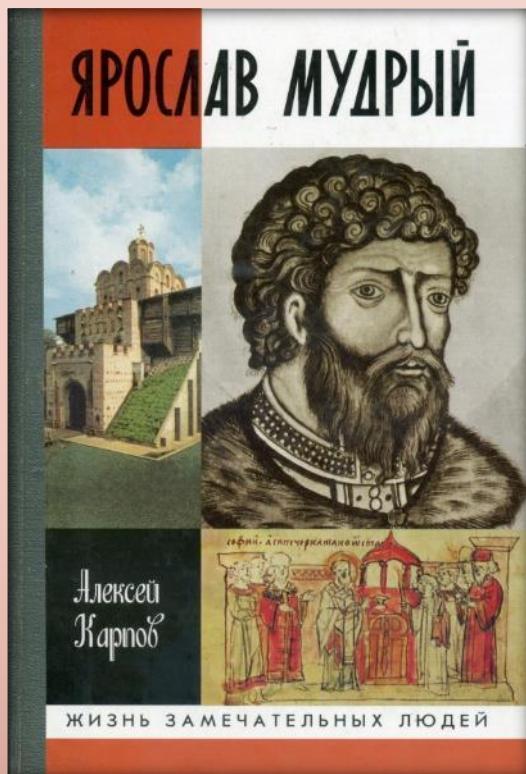
ВА 572663

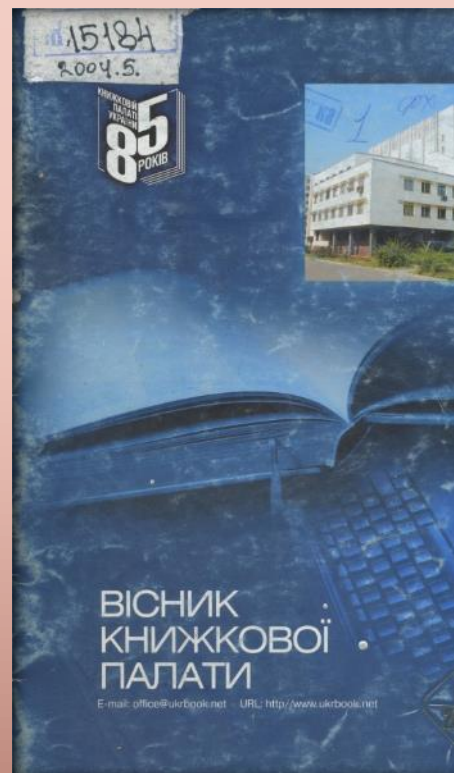
ВА 637002

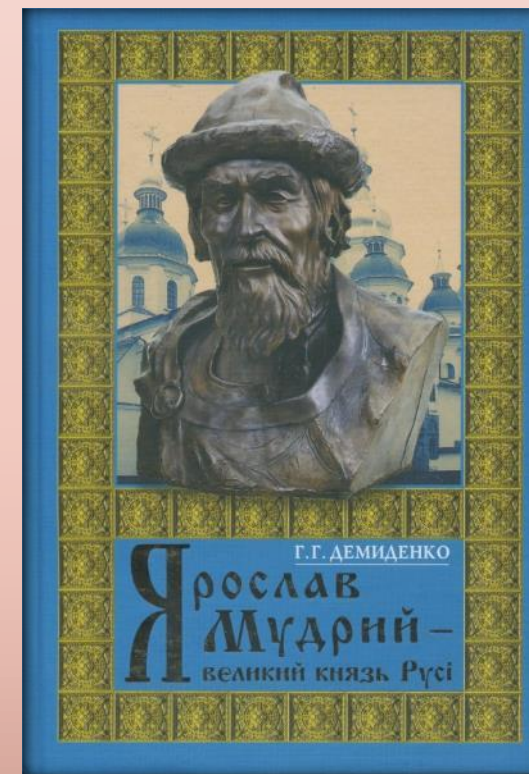
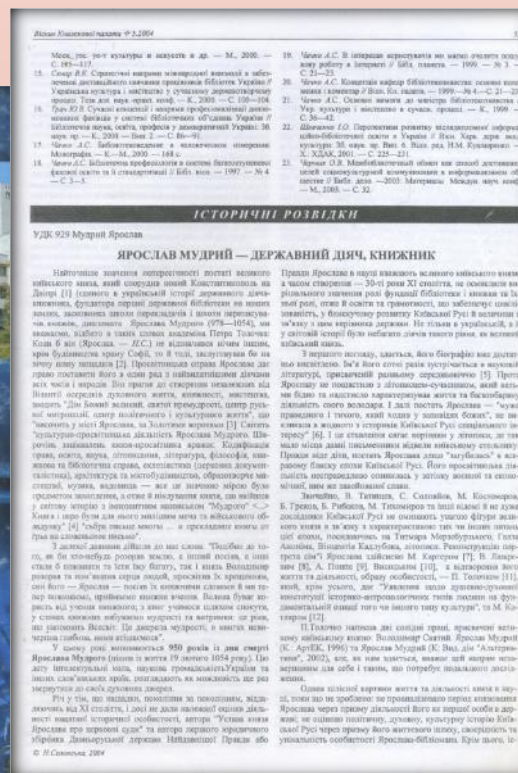
ВА 748469

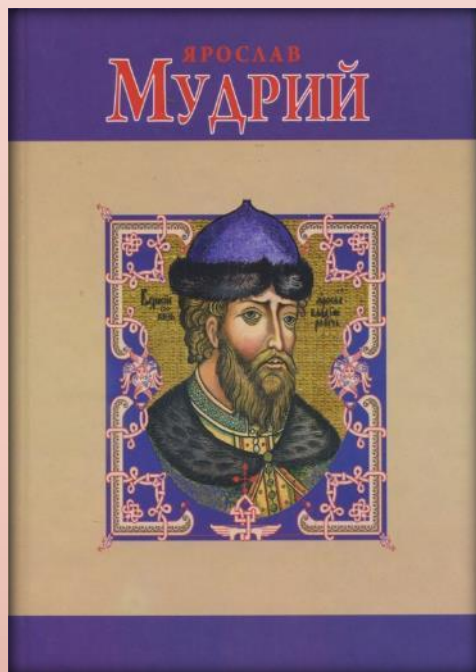
В 301469/1008 (808)

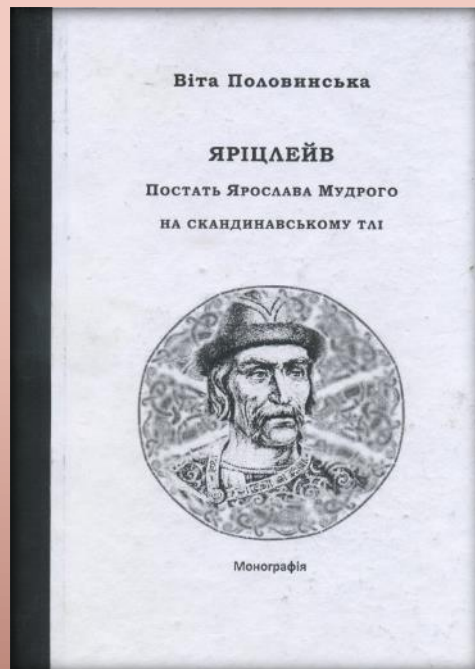
Ж 15184/204/5

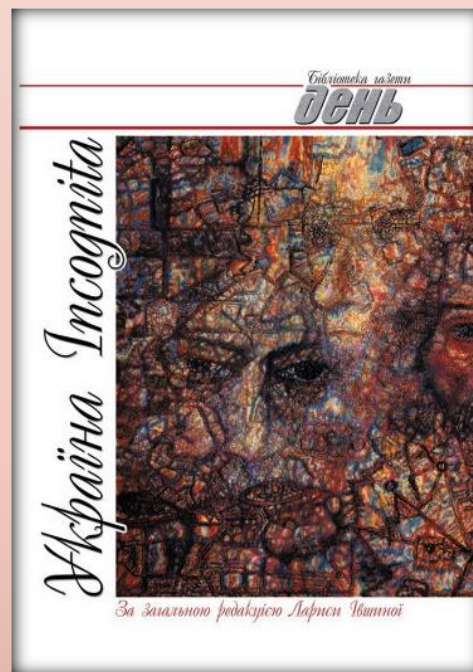
ВА 798752

АО 273777

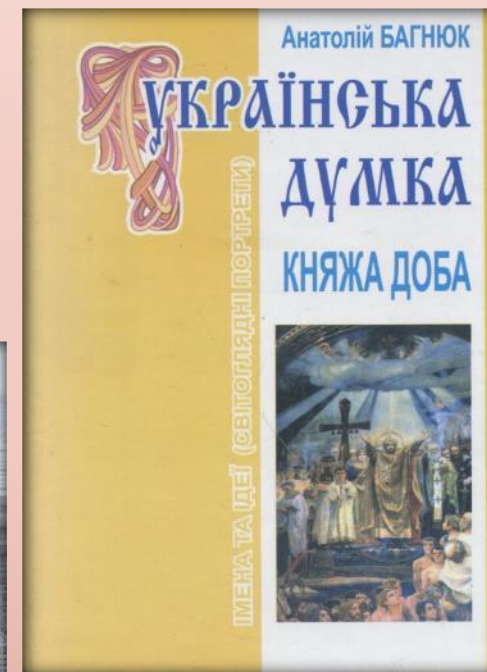
ВА 825636

ВА 696405

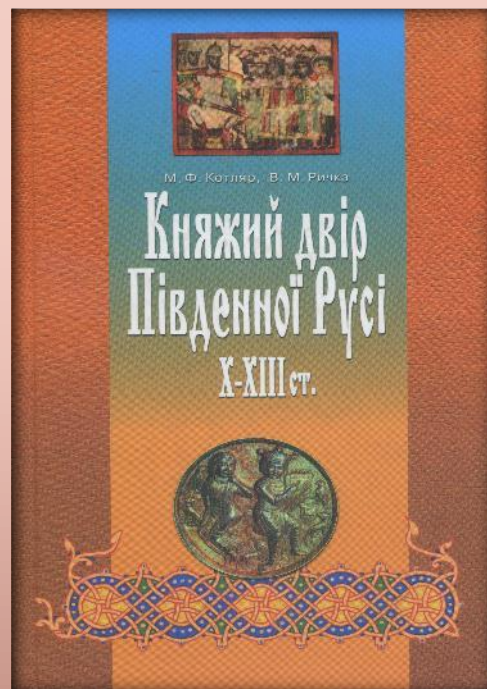
ВС 64716

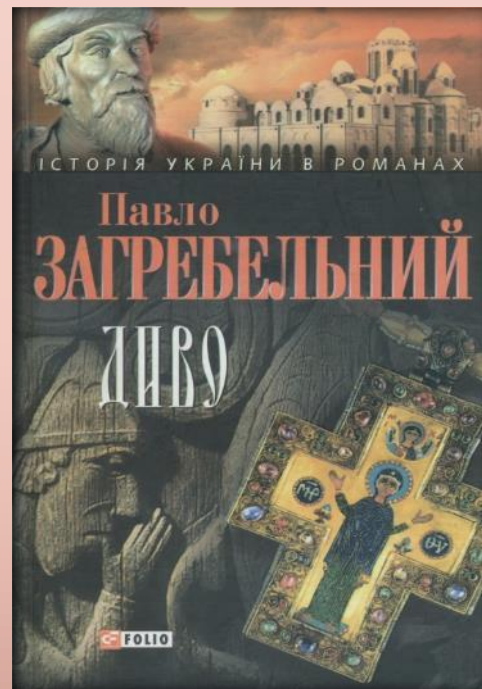
ВА 690807

BC 65150

BC 46170

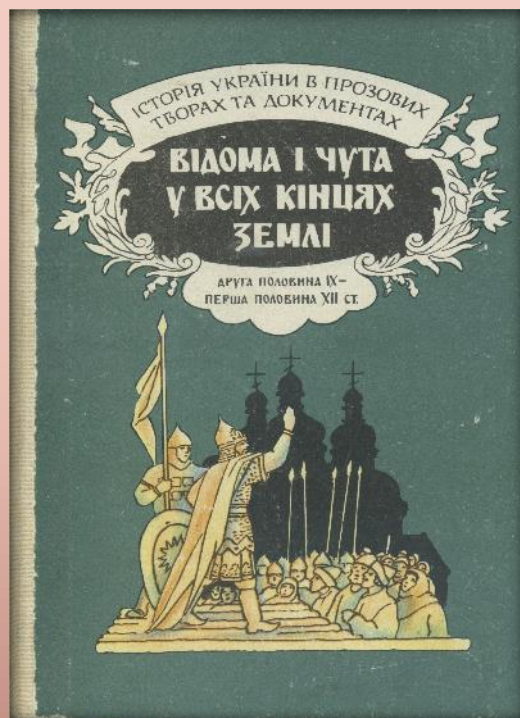

BA 680832

BA 752580

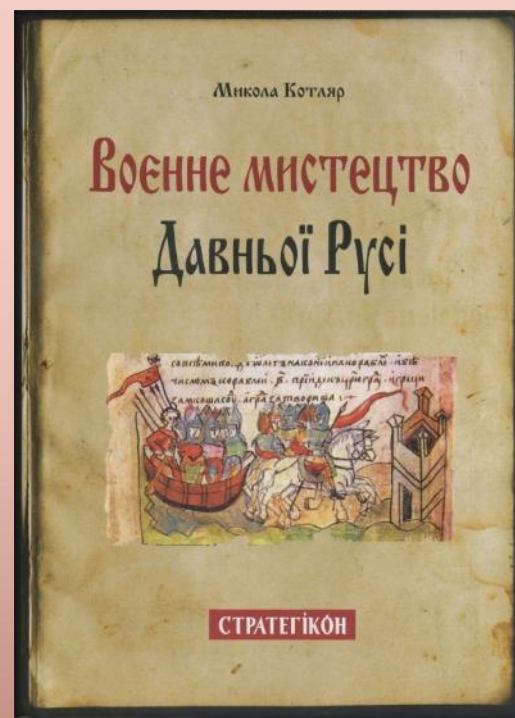
Зовнішня політика Ярослава Мудрого була досить гнучкою. Він продовжив політику свого батька Володимира і значно розширив кордони Київської Русі та прославився як досвідчений полководець у численних походах. Князь відвоював у Польщі червенські міста, ходив у походи на племена Прибалтики. Неподалік від берега Чудського озера заснував град Юр'їв (зараз Тарту). Правитель остаточно ліквідував загрозу, яку становило для Києва плем'я печенігів.

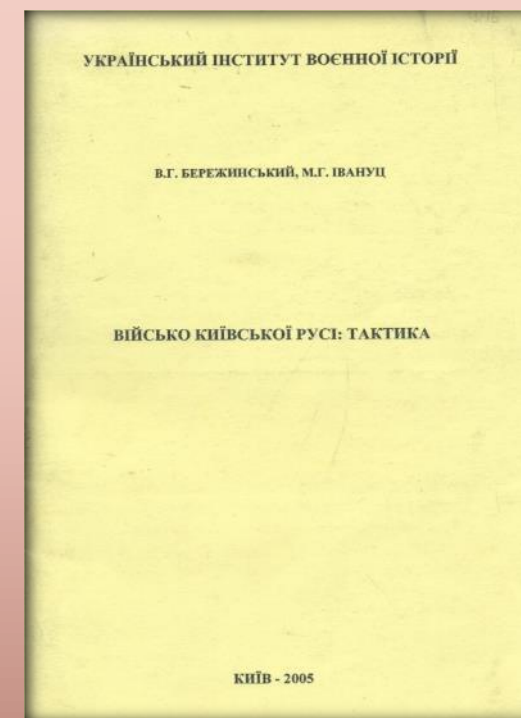
ВА 553203

В 358525/1

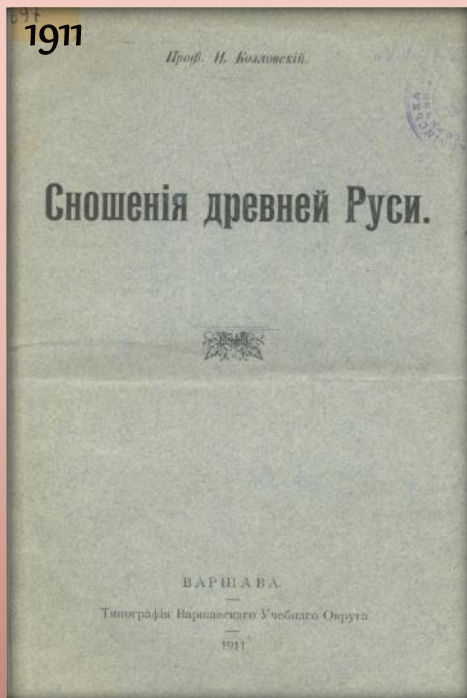

ВС 52232

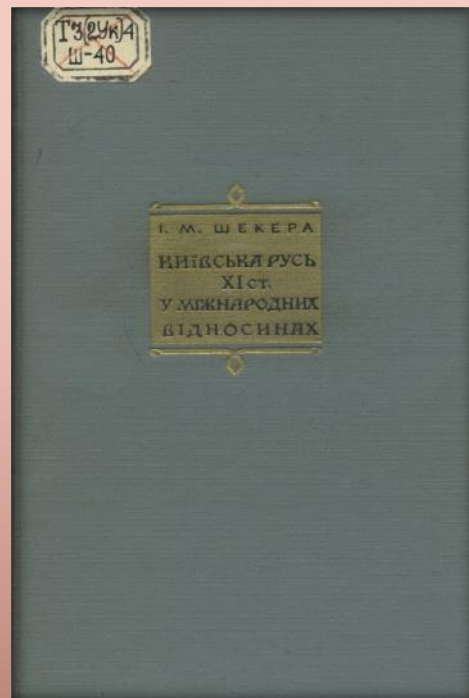

ВА 665914

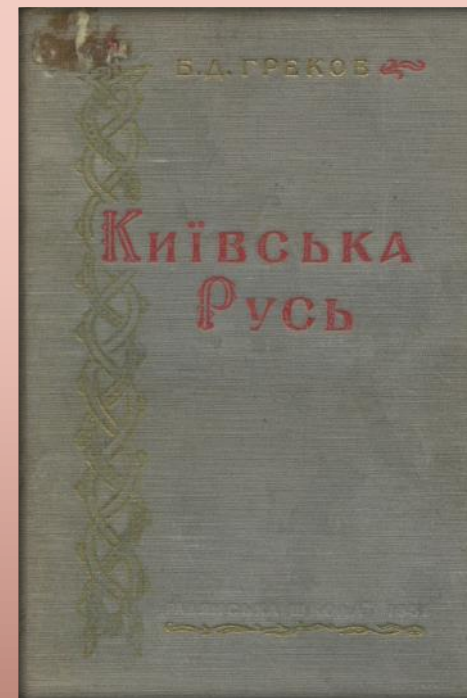
Позиція держави в світі визначається не лише її військовою могутністю та матеріальними статками, а й відносинами з іншими державами. Свідченням могутності Київської Русі часів Ярослава були численні шлюби членів великокнязівського роду з представниками найвпливовіших правлячих династій Заходу. При дворі Ярослава подовгу жили і виховувалися члени ряду європейських правлячих родів, зокрема англійський та норвезький принци, які через різноманітні обставини змушені були втікати зі своїх країн. Усе це значною мірою зміцнювало міжнародний авторитет Київської держави.

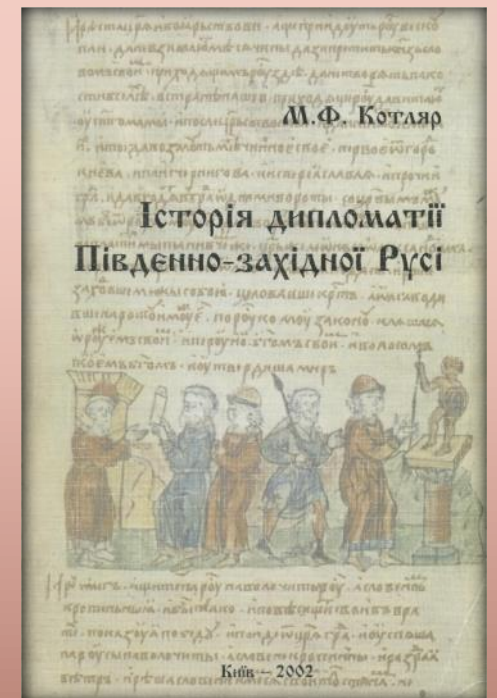
BO 3211

BA 30684

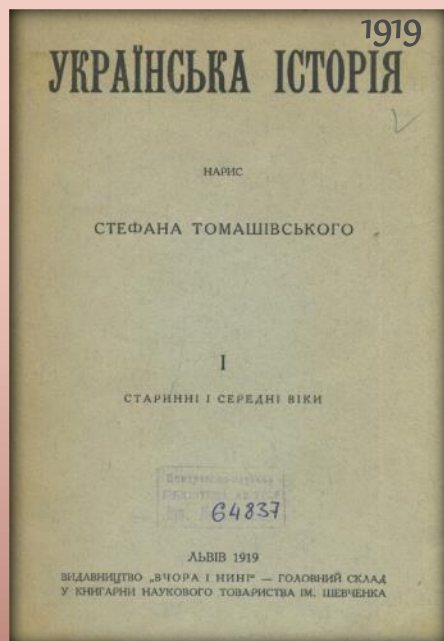

BO 455713

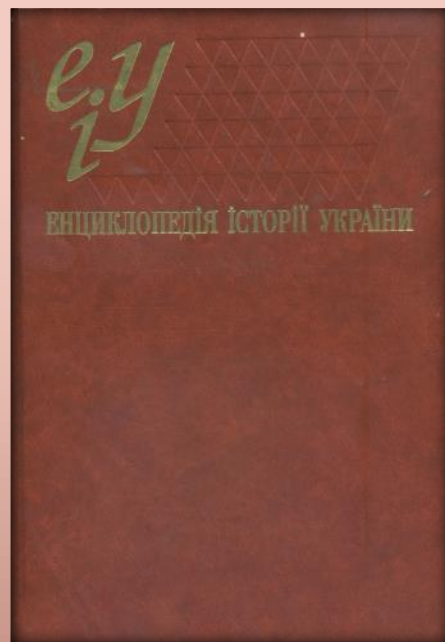

BC 36840

У Ярослава було 10 дітей, семеро синів і три дочки, і він через роки став батьком і дідом безлічі європейських правителів. Сучасники називали його "тестем Європи". Усі сини Ярослава були одружені на можновладних принцесах - Візантії, Польщі, Німеччини.

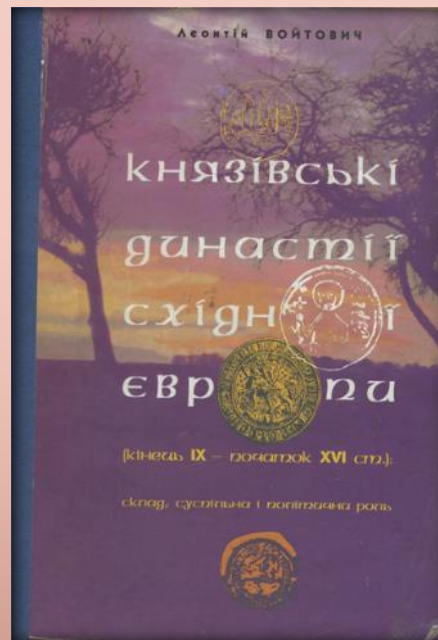

Рл 6280/1

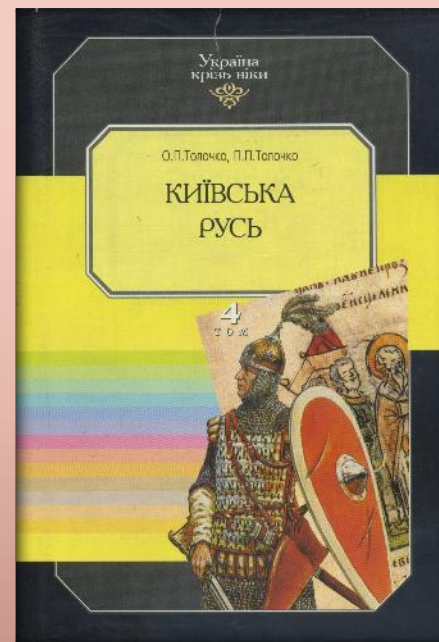

В 347640/1

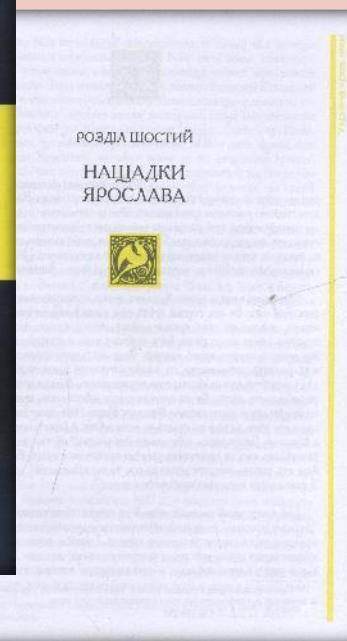
В 348560/3

ВС 34878

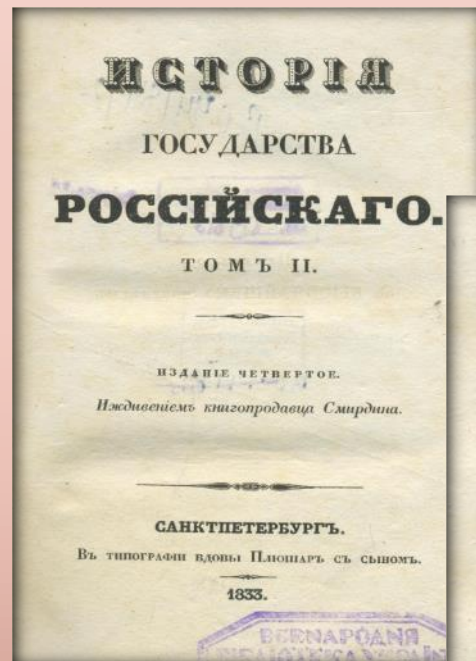

В 342481/4

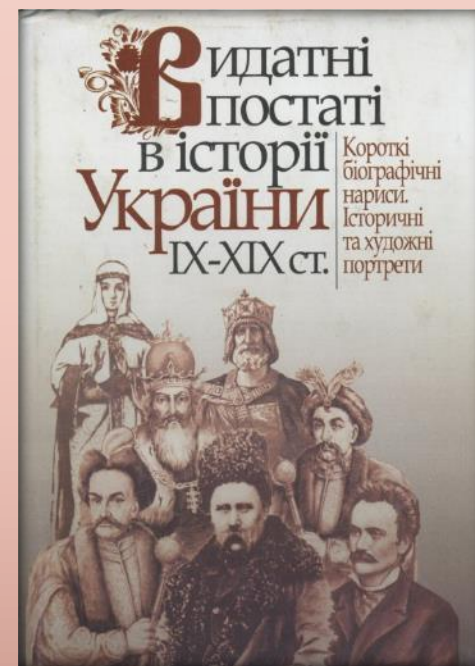
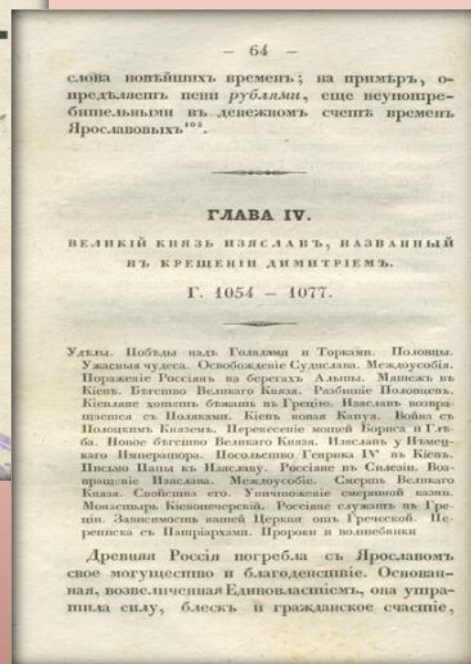

BA 570700

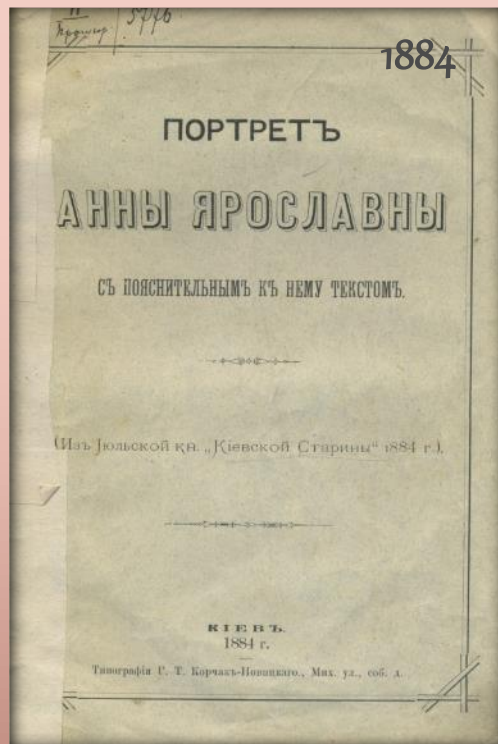

Bo 44184/2

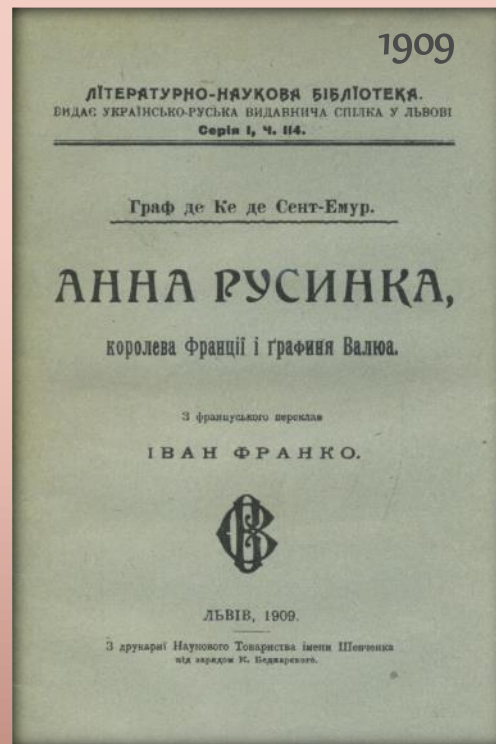

AO 262825

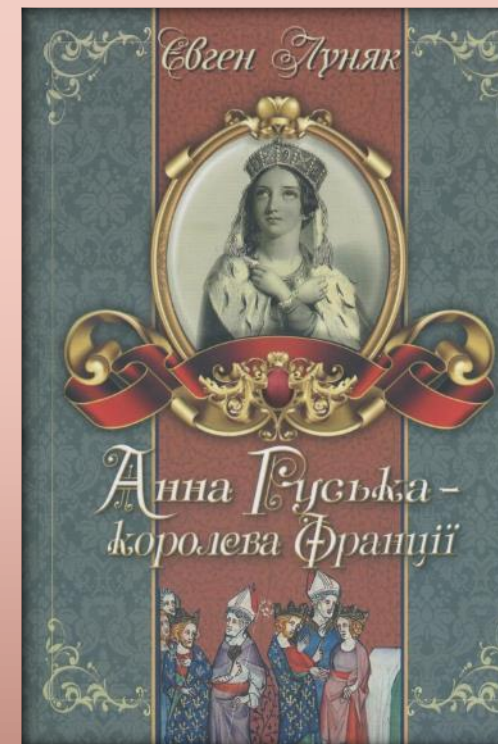
За європейських правителів вийшли заміж також три доньки князя: Анна - за французького короля Генріха I, Анастасія - за угорського короля Андрія I, Єлизавета - за норвезького короля Гаральда III.

BO 93997

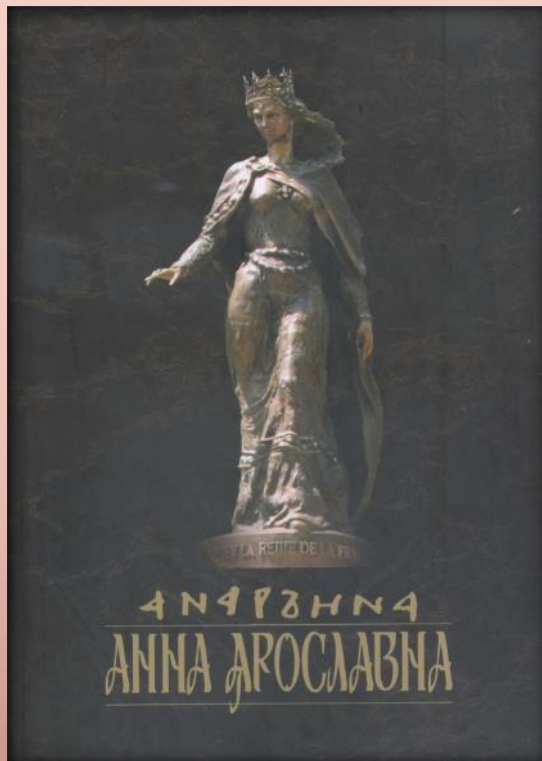
BA 540663

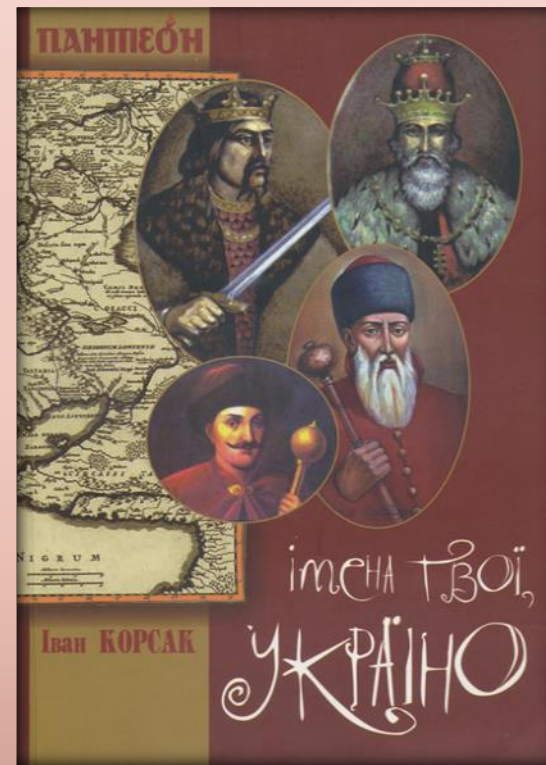
BC 54386

ВС 69120

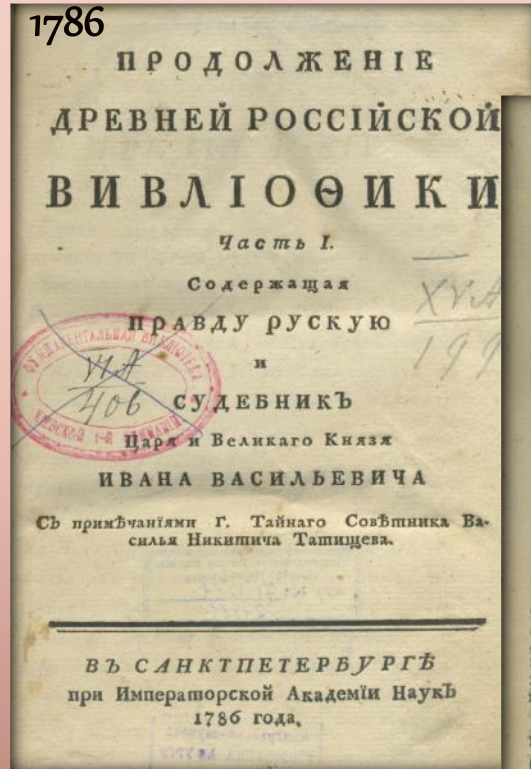

СО 30706

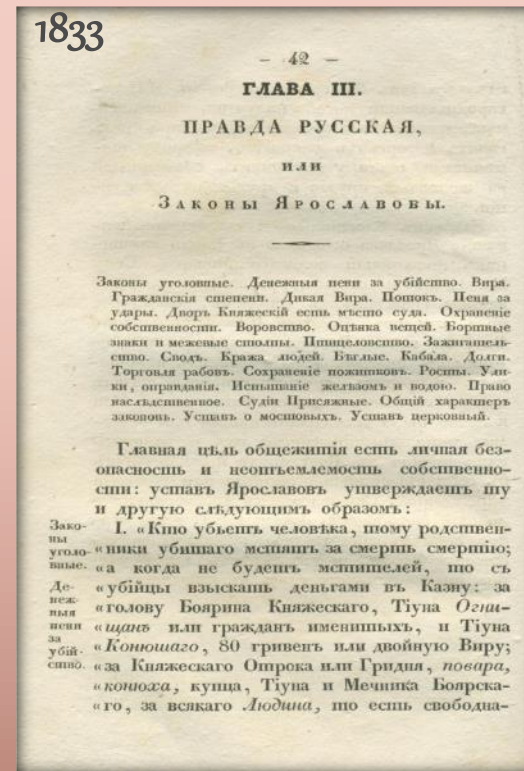
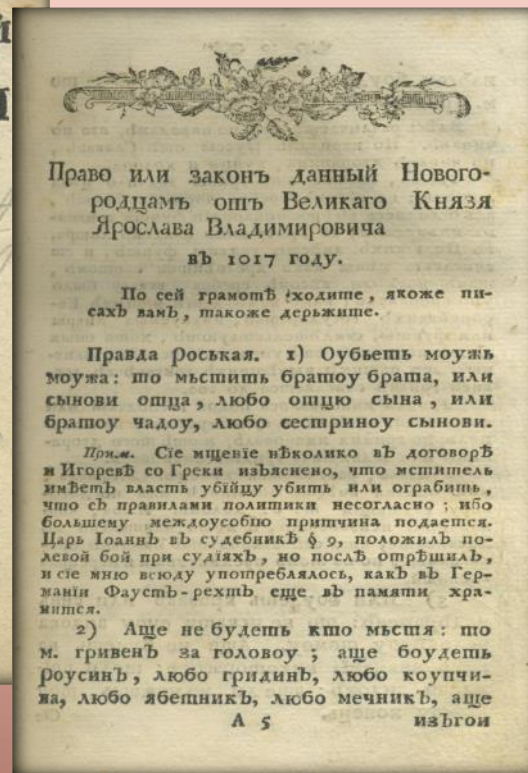

ВА 770867 (Єлизавета)

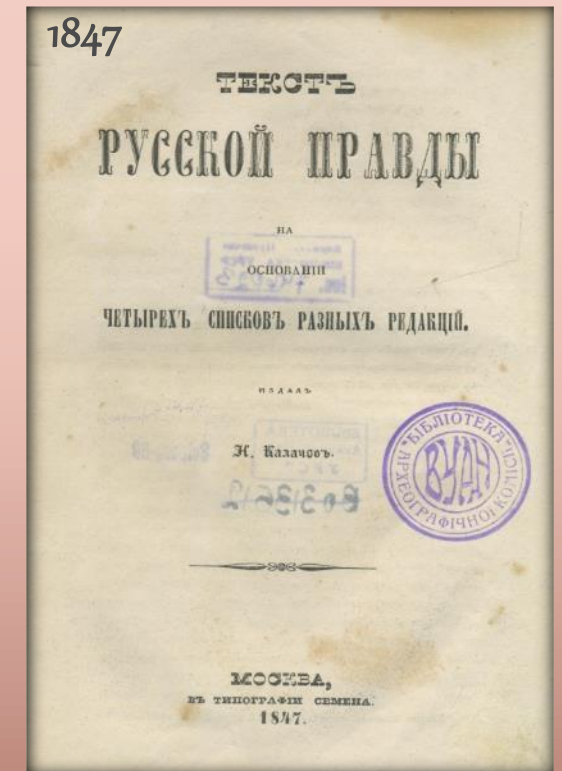
За часів Ярослава було укладено найстарішу і найважливішу пам'ятку українського звичаєвого права - "Правду Руську". Її перша редакція пов'язана з іменем Ярослава Мудрого й датується 1016-1054 рр. Усього відомо до 300 списків «Руської Правди», які мають розбіжності лише в деталях.

1 Київ. гімн. N XV-A-199/1

BO 44184/2

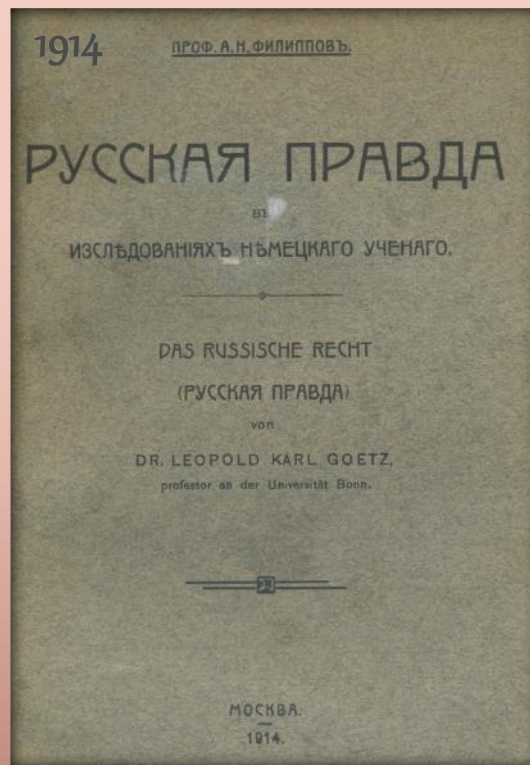

BO 15837

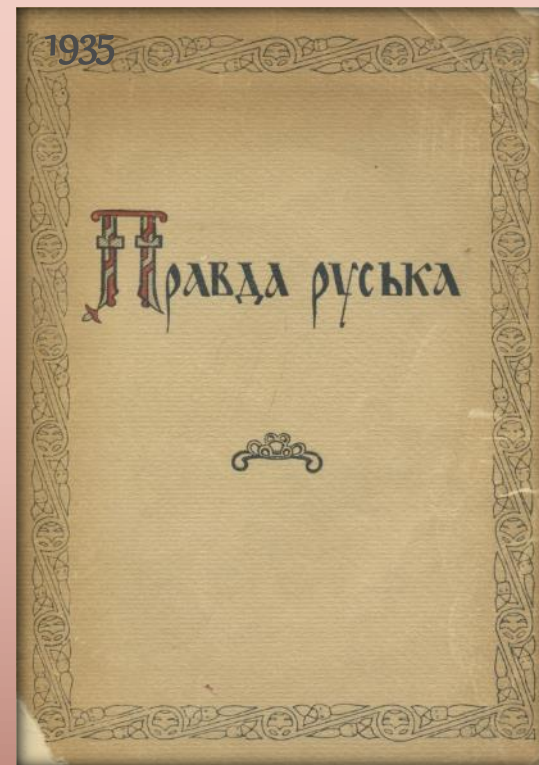
«Руська Правда» в деяких статтях віддзеркалює впливи візантійського, скандинавського та польського права, але ґрунтується на суто народній системі гуманістичних цінностей: вона не знає смертної кари, кари через скалічення, навіть тілесних покарань, які застосовувалися в церковних судах.

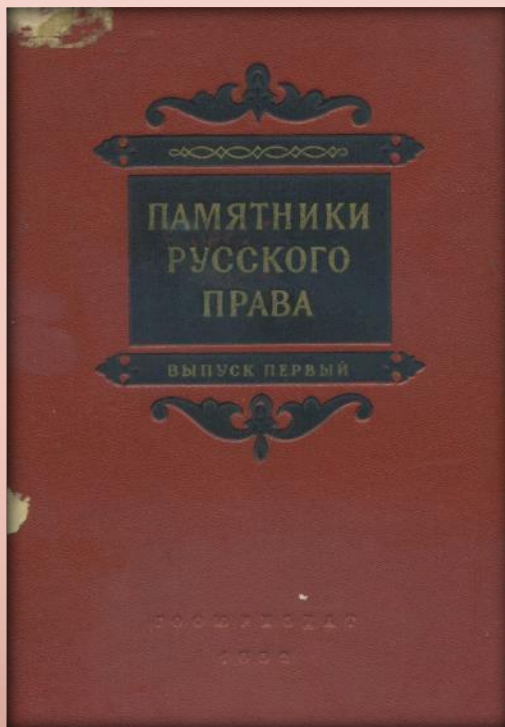
ВО 87529/2

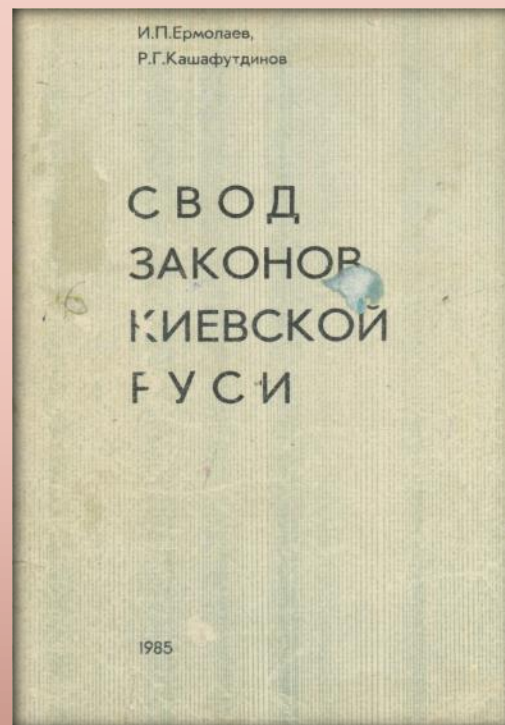
В 235113

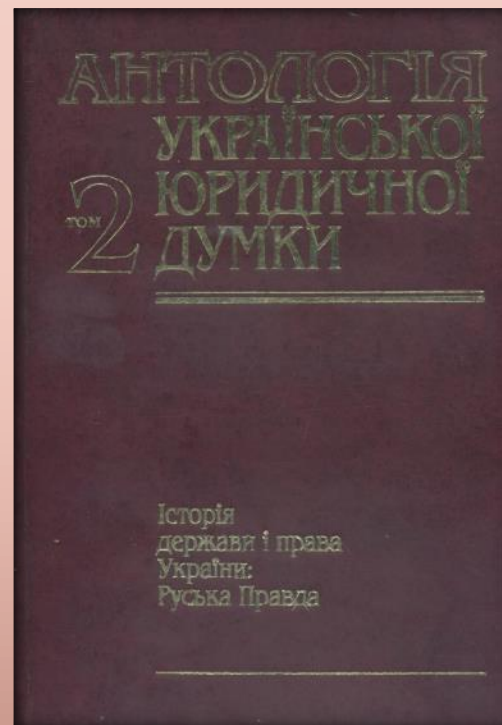
Білодід 1446

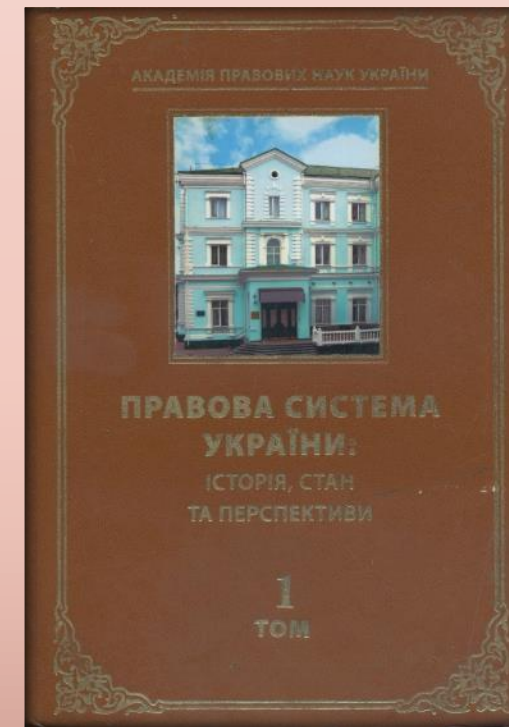
В 258497/1

ВА 442191

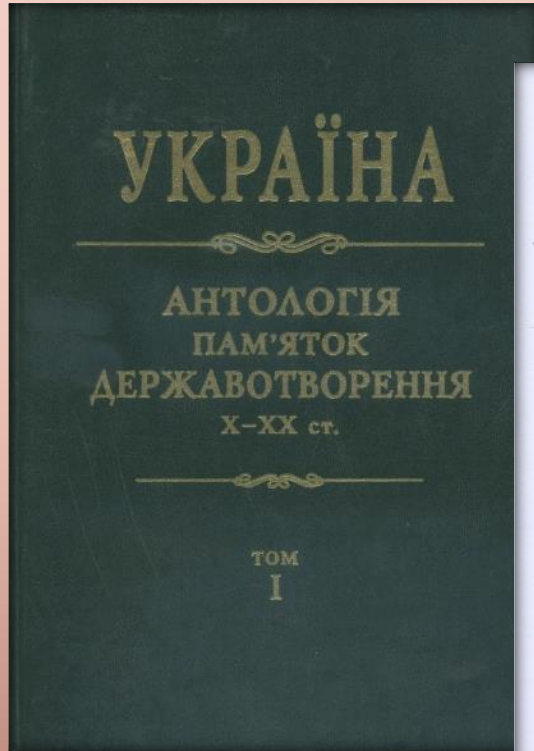

В 346471/2

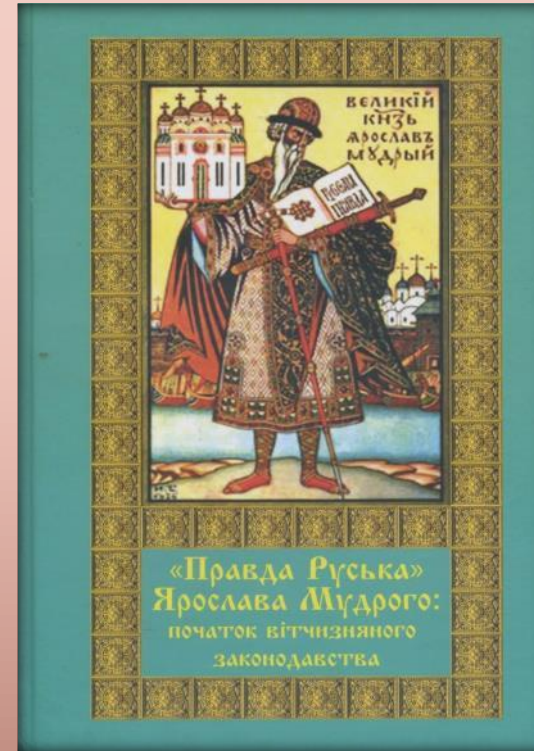
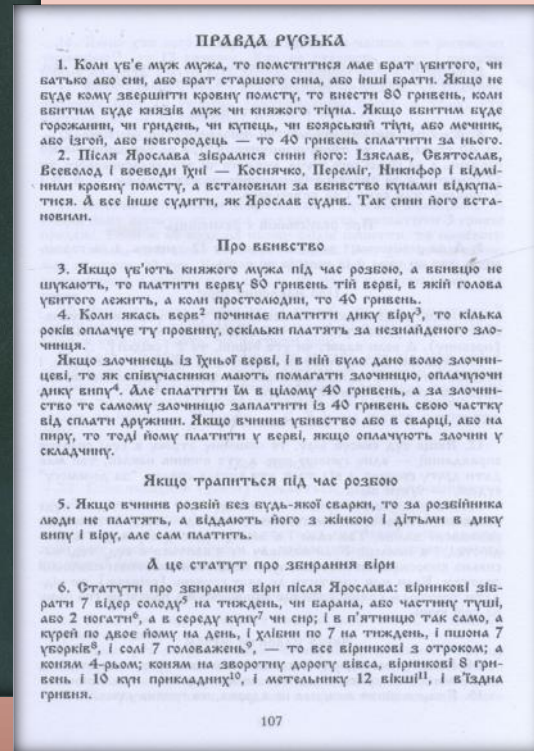

В 351143/1

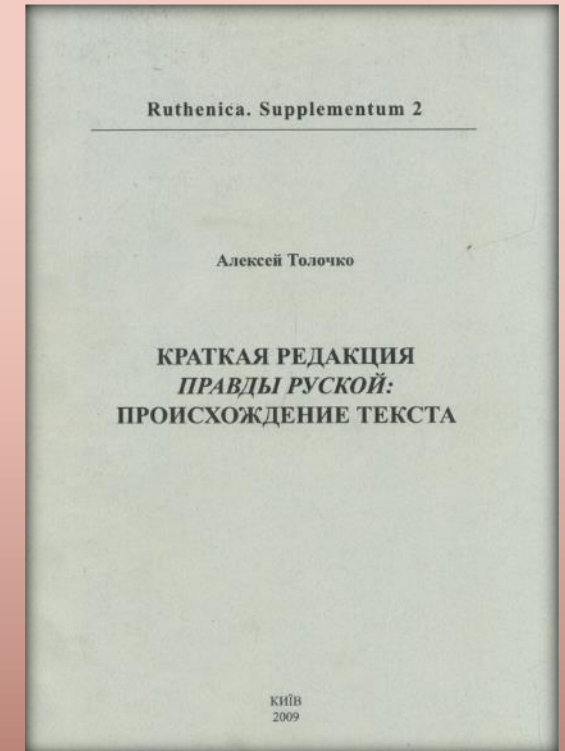
В «Руській Правді» юридично закріплювалися суспільні норми, в яких знайшли відбиток громадянські суспільні цінності: визнання рівності людей, їхніх прав і свобод, обов'язків перед іншими людьми, народом та державою, ідеї гуманного громадянського співжиття, повага до закону. Боротьба за здорову родину; повага до дівчини, жінки, матері, батьків; охорона прав дітей - моральні домінанти цього документа.

В 351841/1

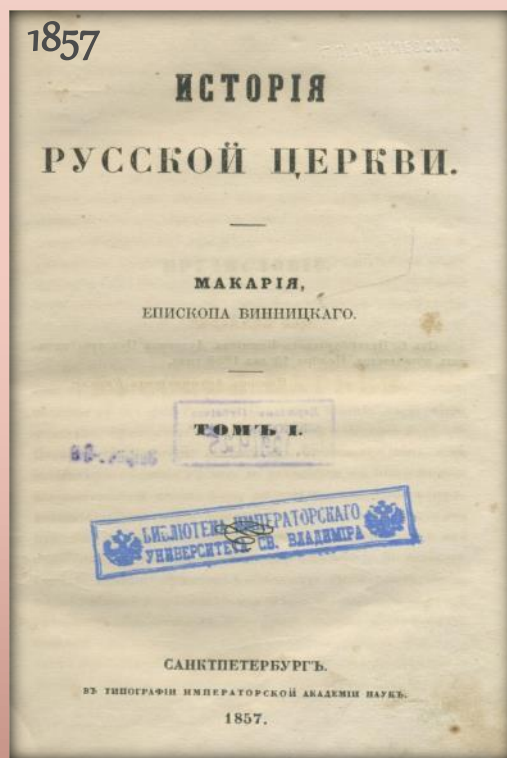

ВА 821706

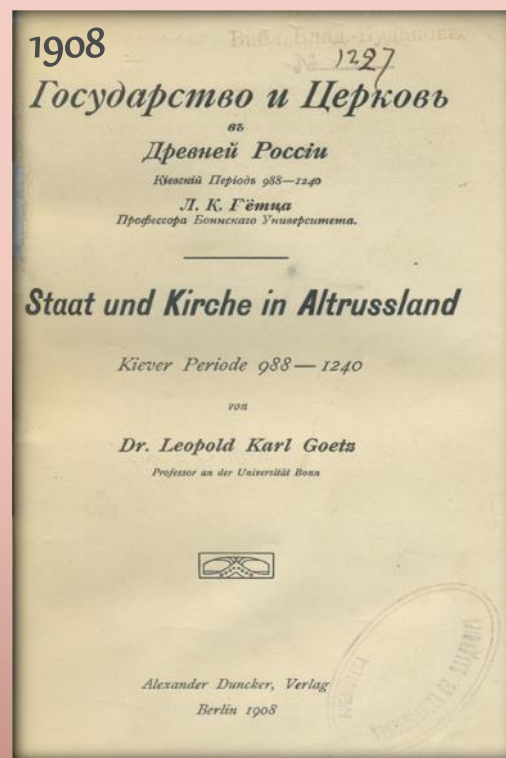

ВС 49410

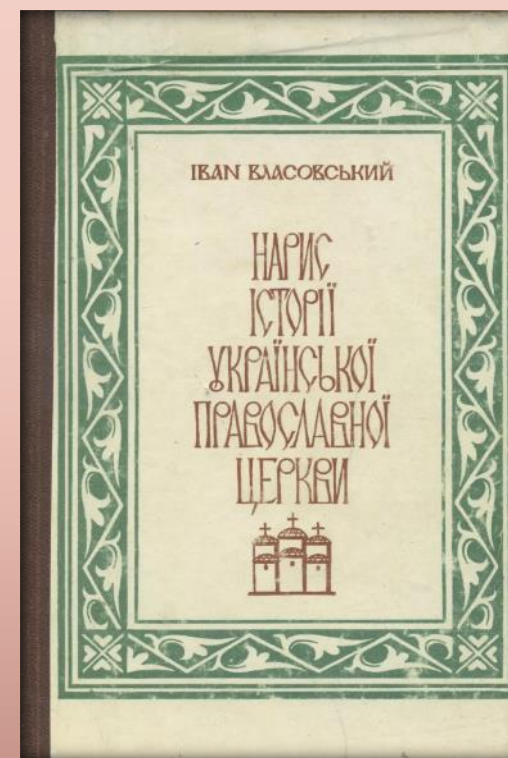
У період правління Ярослава Мудрого на Русі остаточно утвердилося християнство, сформувалася організація руської православної церкви. Близько 1039 р. було засновано Київську митрополію, що підлягала Константинопольському патріархові.

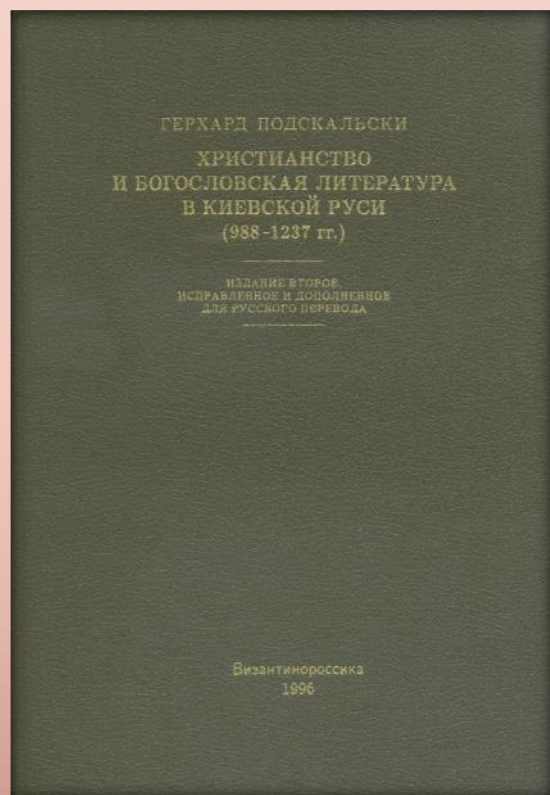
Костомаров 148

BO 43501

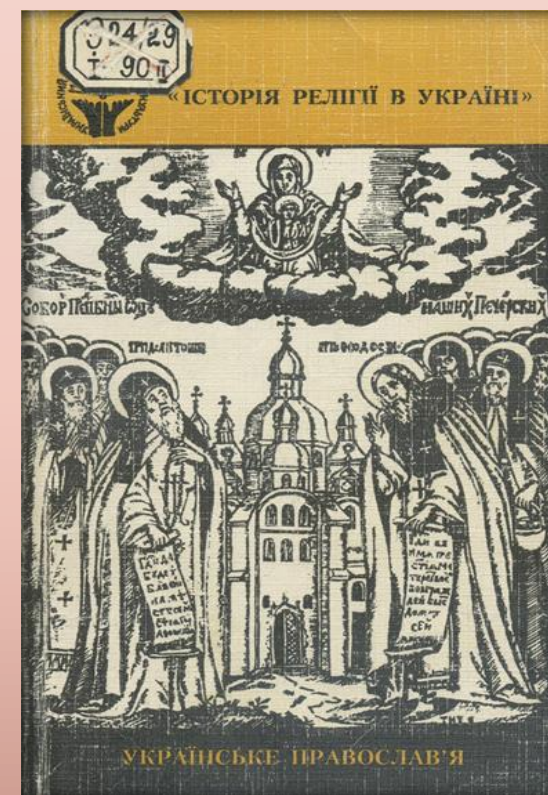
В 342974/1

BC 34894

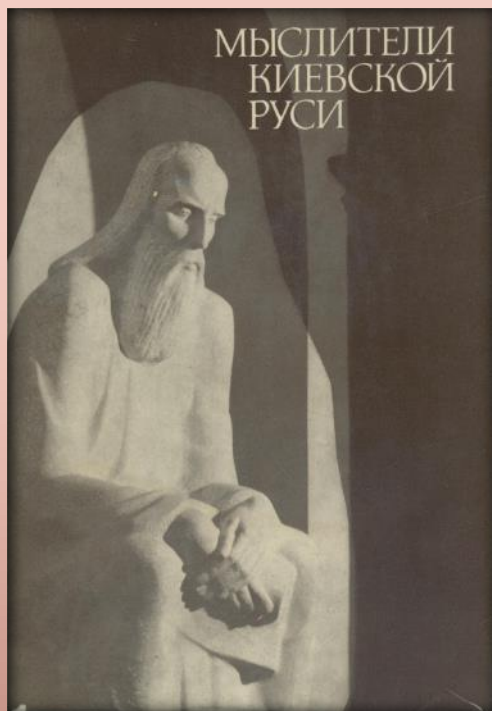

CO 30306

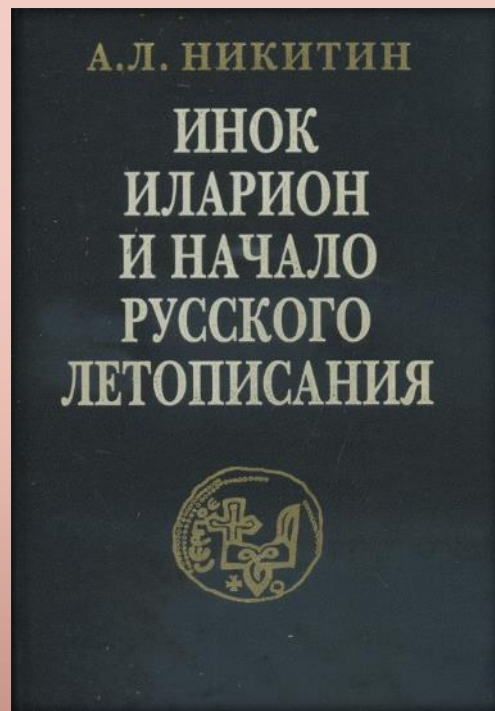

B 341276/2

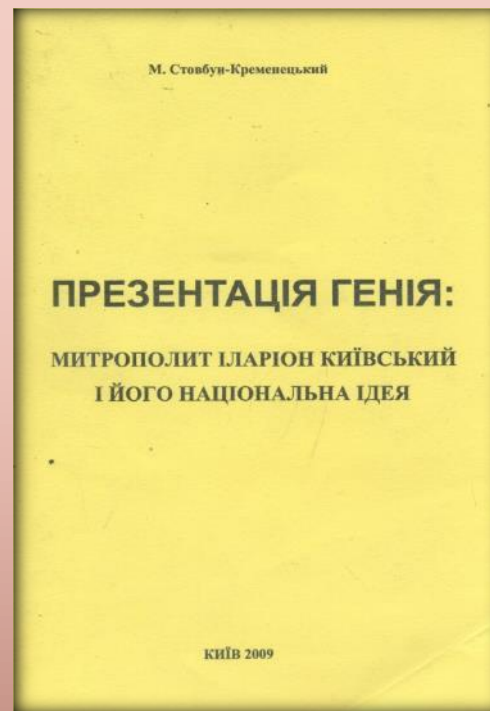
Ярослав Мудрий прагнув націоналізувати руську церковну ієрархію, претендуючи на певну конкуренцію з Візантією як рівний із рівним. І в 1051 році князь зважується на безпрецедентний крок: власноруч, без дозволу константинопольського патріарха, він затвердив митрополита київського. Ним став **Іларіон** – перший русин-митрополит Київський.

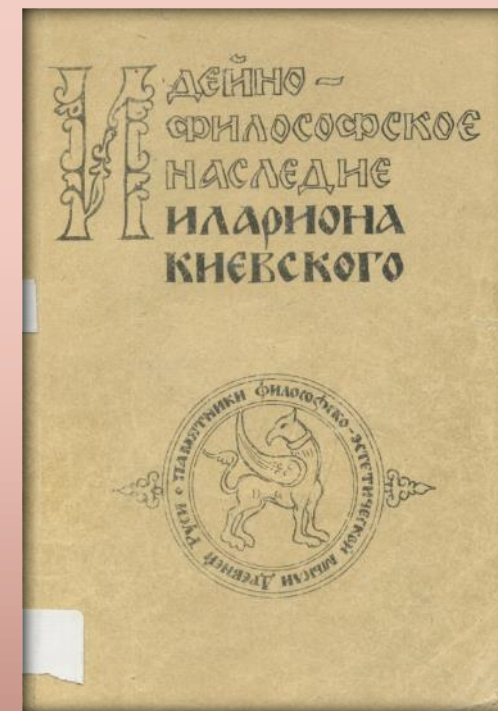
ВС 25309

ВА 658331

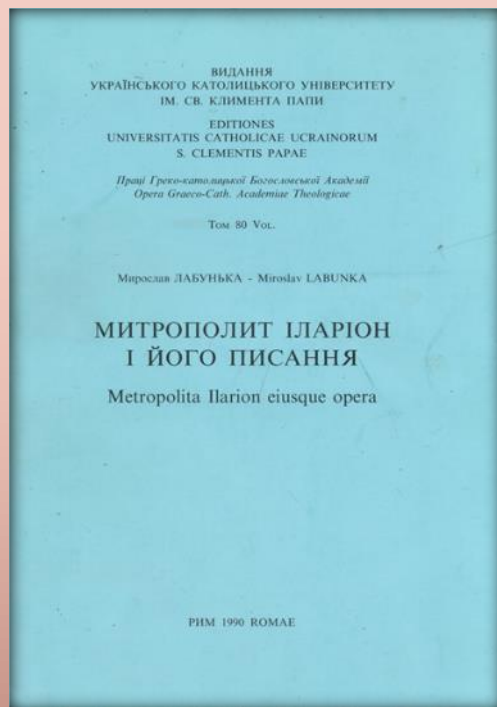

ВА 822958

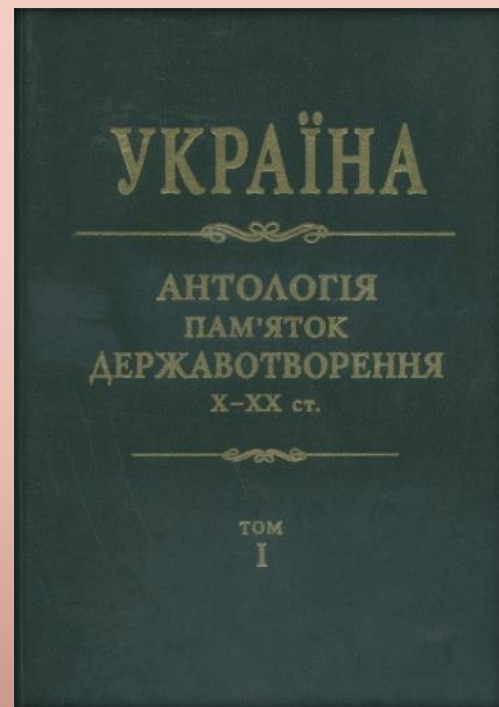

В 334540/1

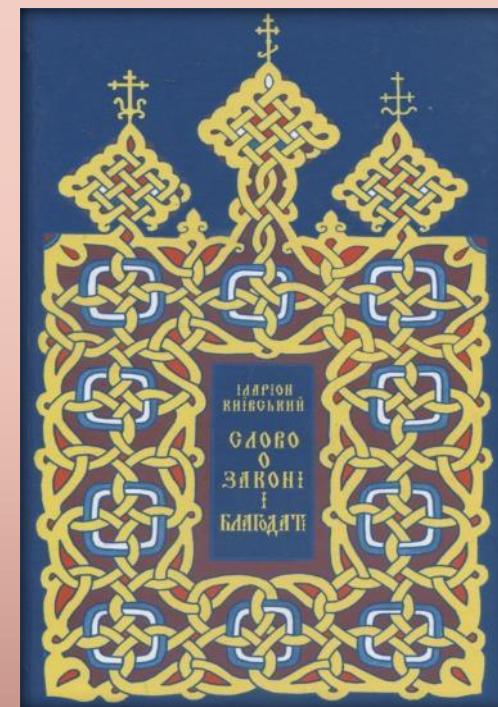
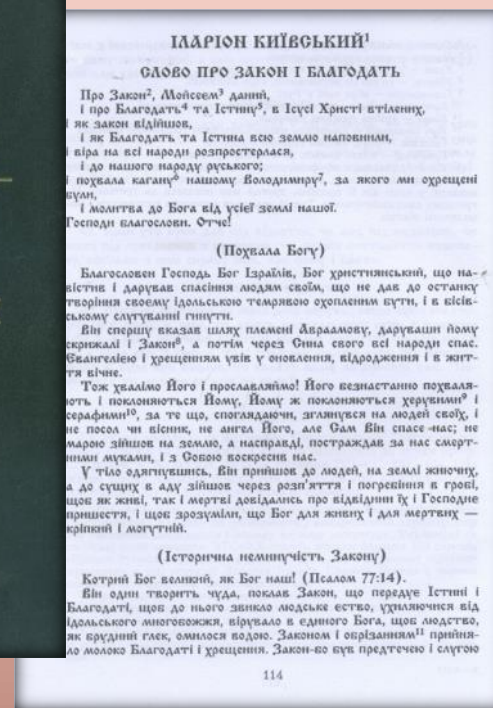
З релігійною політикою великого князя Київського Ярослава Володимировича нерозривно пов'язане «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. Це перша пам'ятка давньо-руського ораторського мистецтва, найдавніша пам'ятка оригінальної літератури Київської Русі, богословський трактат XI століття.

Табачник ВА 394

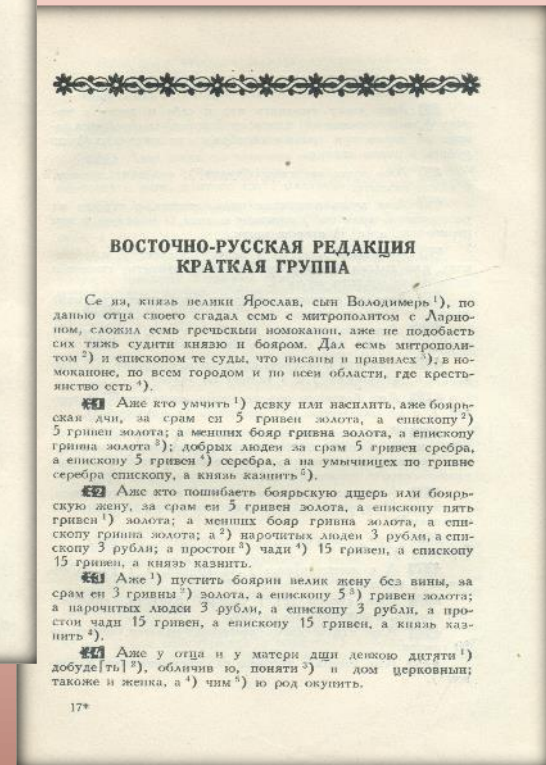
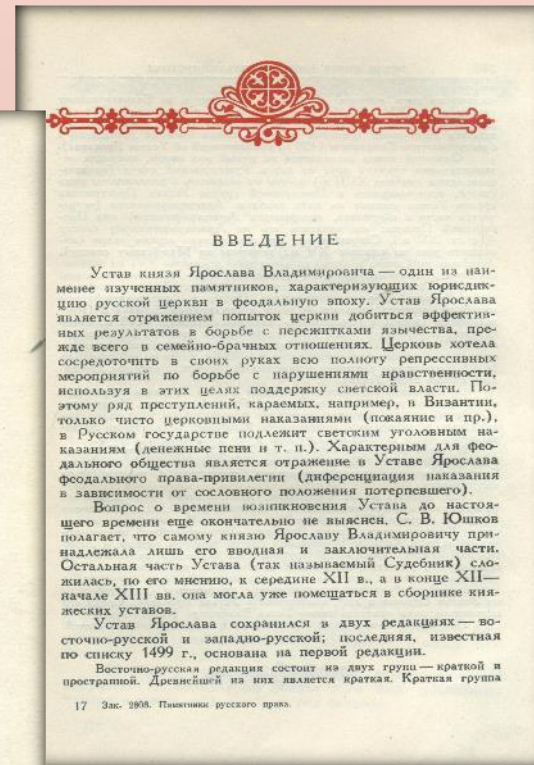
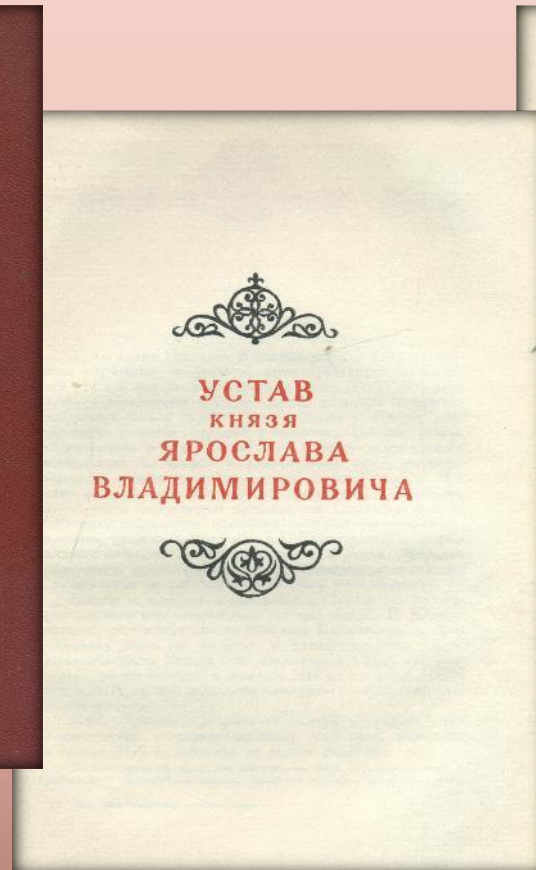
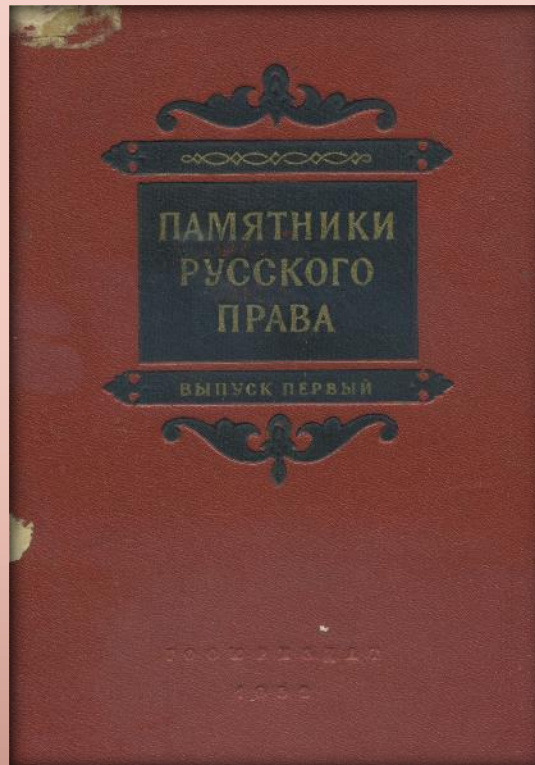

В 351841/1

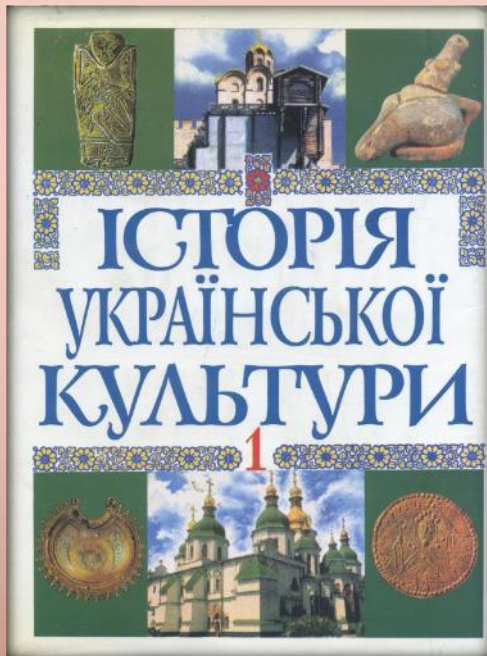
ВА 745647

Ярославом спільно з митрополитом Іларіоном був укладений «Ярославів устав», в якому візантійське церковне право було пристосоване до умов і потреб життя на Русі.

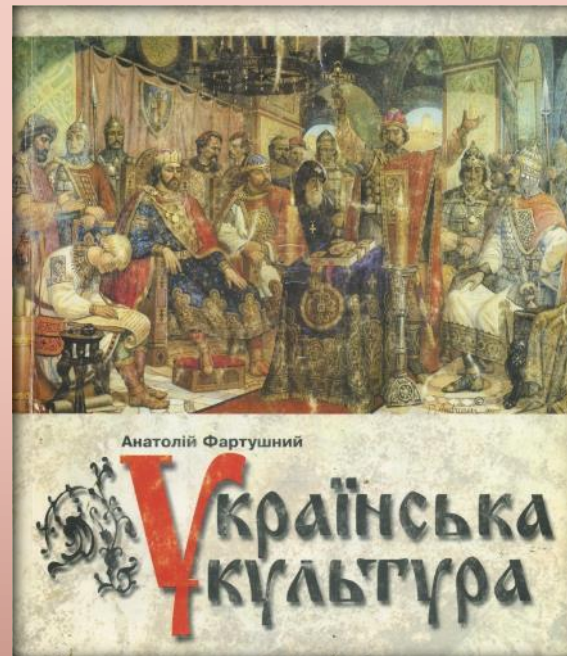

В 258497/1

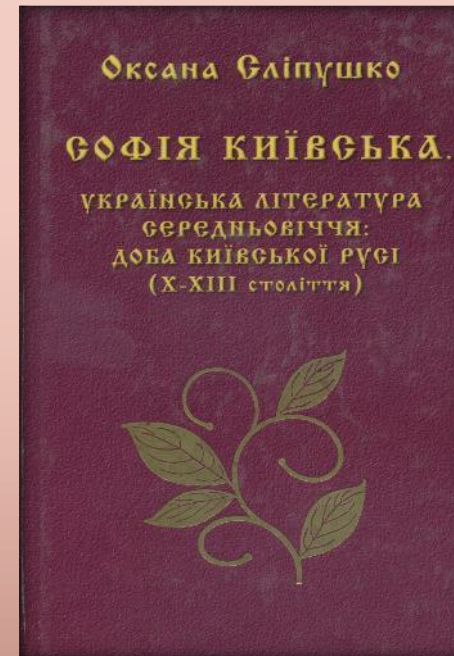
Князь Ярослав Мудрий дбав про розвиток культури народів Київської Русі. Його справедливо називають фундатором книжності та вченості на Русі.

В 343912/1

В 342910/1

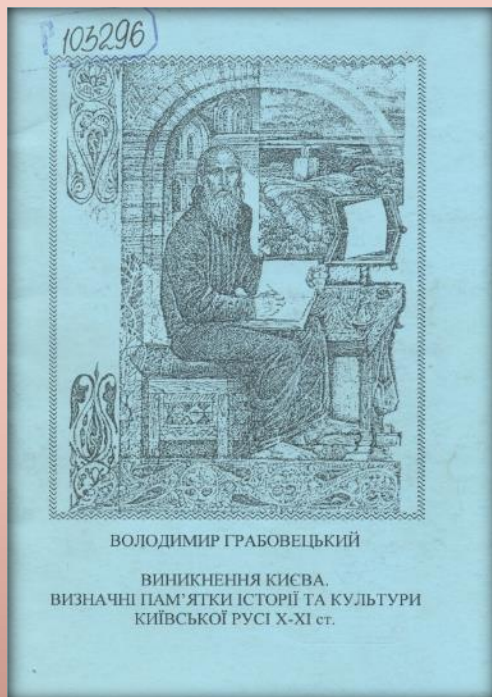

ВА 632705

ВА 589492

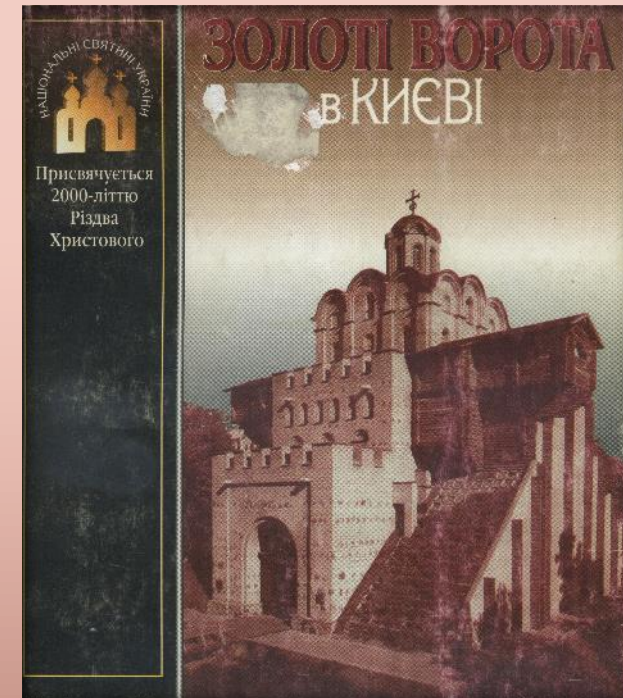
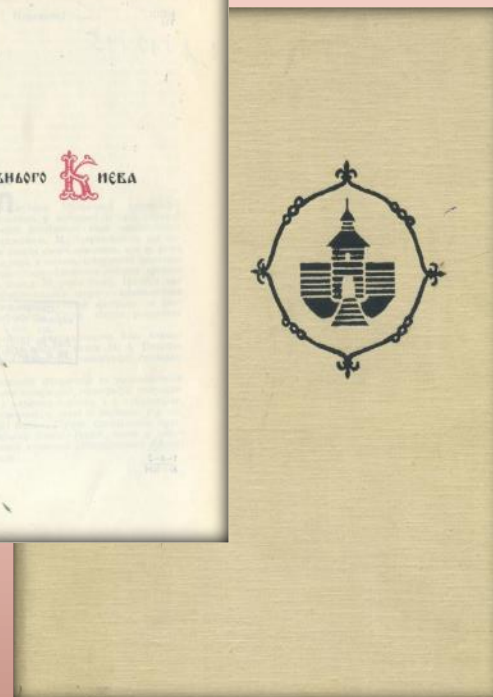
Значну увагу приділяв Ярослав Володимирович внутрішній організації держави. Він розбудував і укріпив Київ, оточив його муром, звів Золоті ворота - головний парадний в'їзд до міста, цілу низку інших архітектурних споруд, так що столиця Русі стала, за словами єпископа Адама Бременського, "суперником Константинополя".

Р 103296

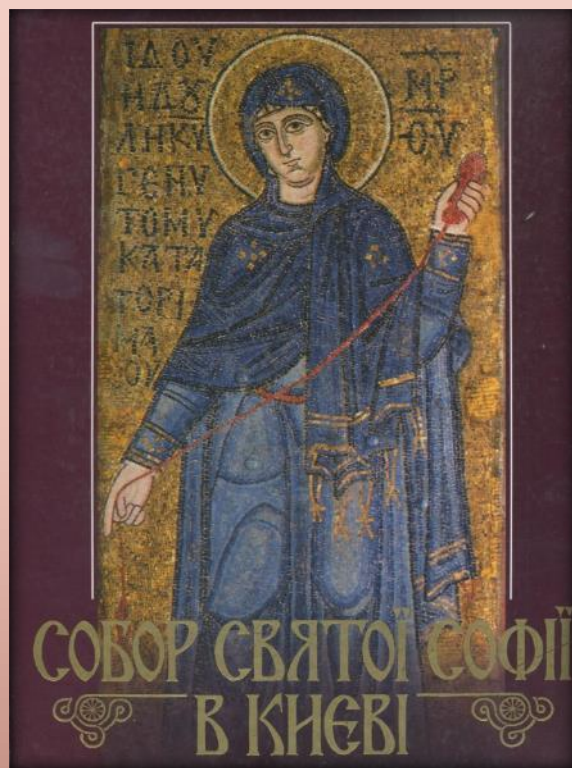

ВА 140445

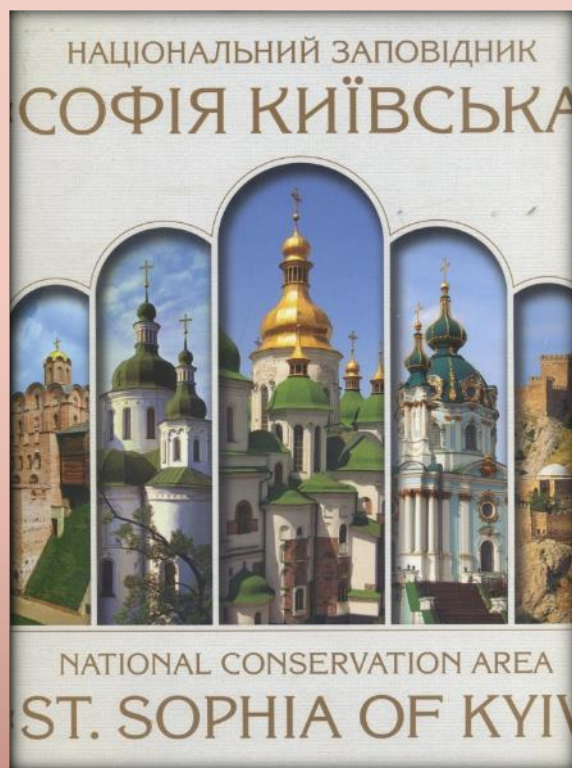

АО 260692

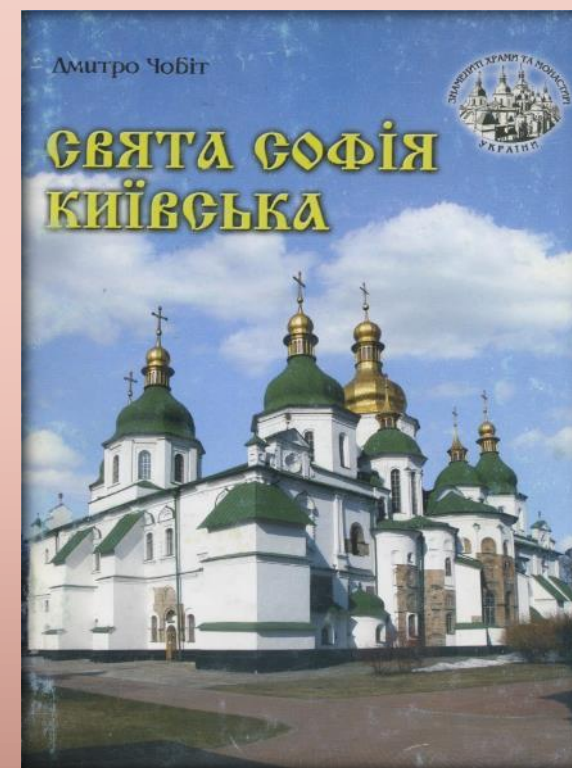
Окрасою Києва став собор на честь Софії. Після перемоги над печенігами в 1034 році, Ярослав Мудрий наказав будувати собор Святої Софії – майбутню найвеличнішу релігійну споруду Київської держави.

CO 24578

CO 30788

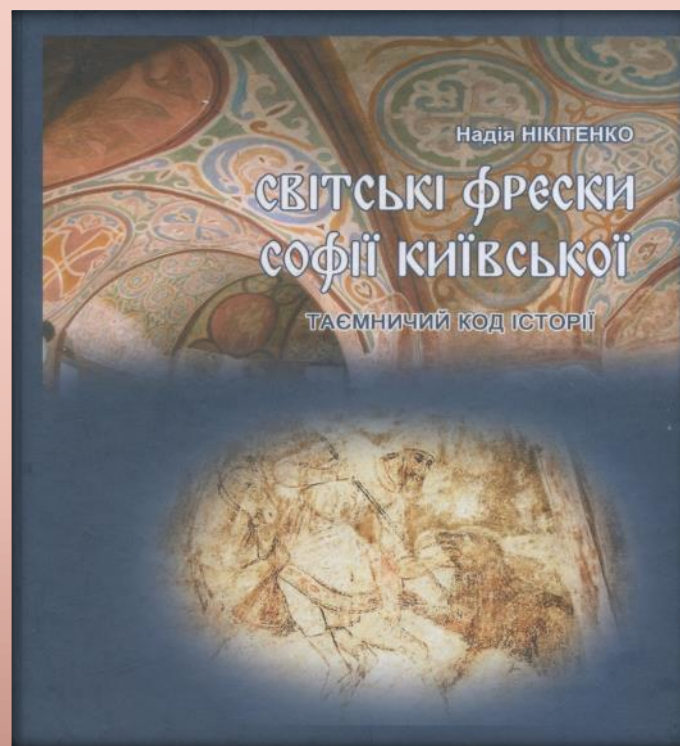

BA 719802

Цей храм був розкішно оздоблений фресками й мозаїками, що мали релігійно-виховний зміст. В його оформленні брали участь найкращі майстри з Греції.

ВА 639785

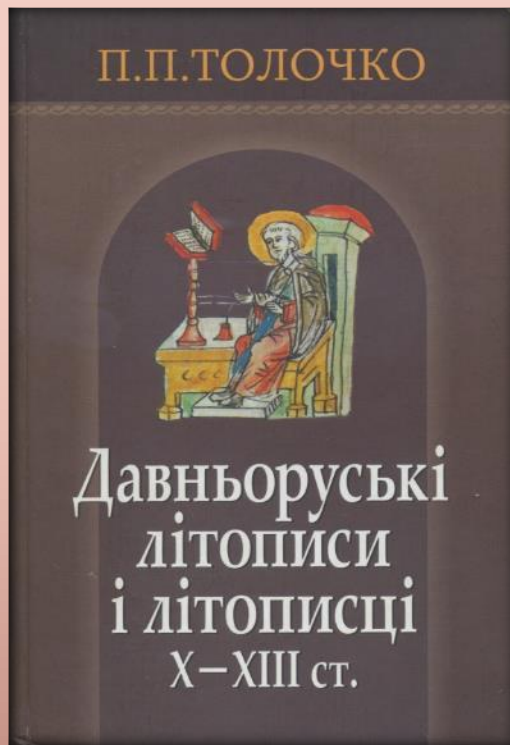

ВА 829280

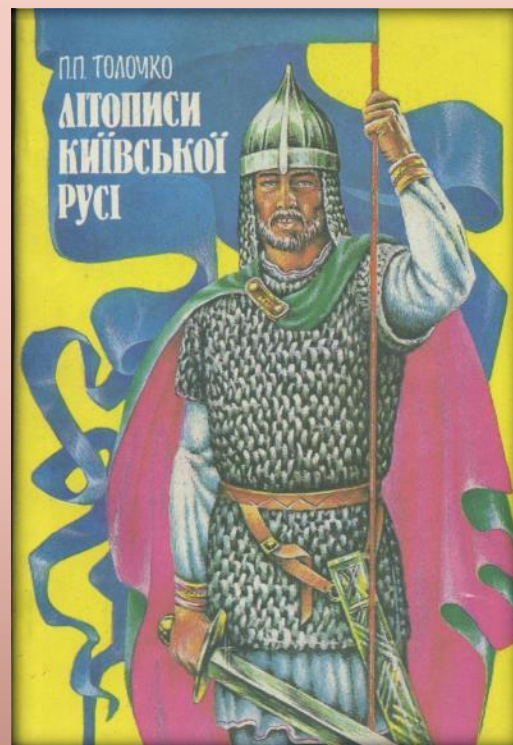

ВА 715338

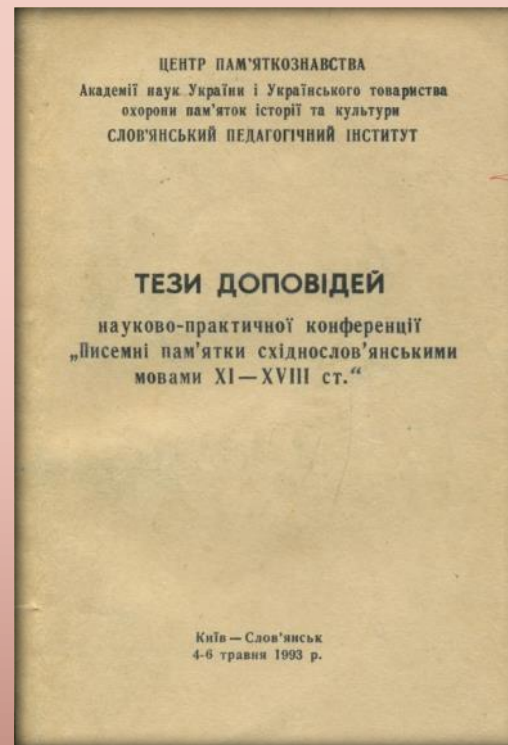
Ярослав Мудрий активно розвивав книжну справу. У першій половині XI століття поширення набуло переписування та переклад на церковнослов'янську мову грецьких книг та написання літописів.

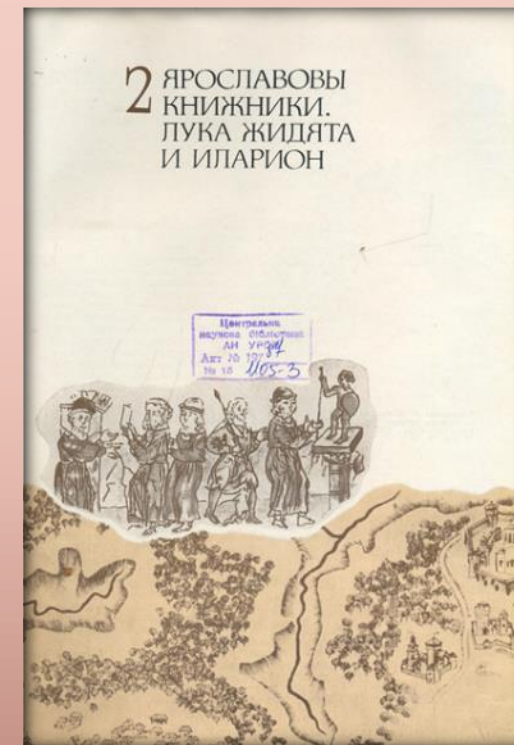
ВС 41883

Онищенко ВА 758

ВА 551488

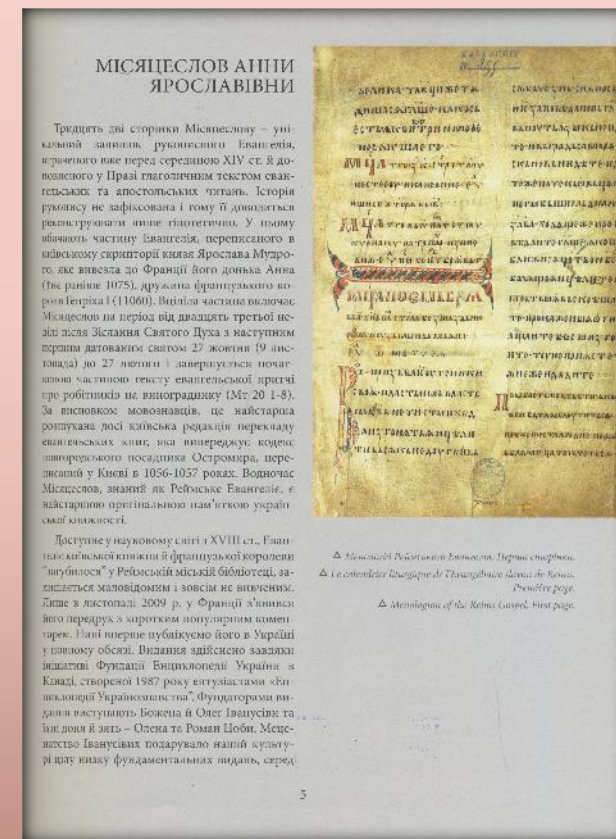
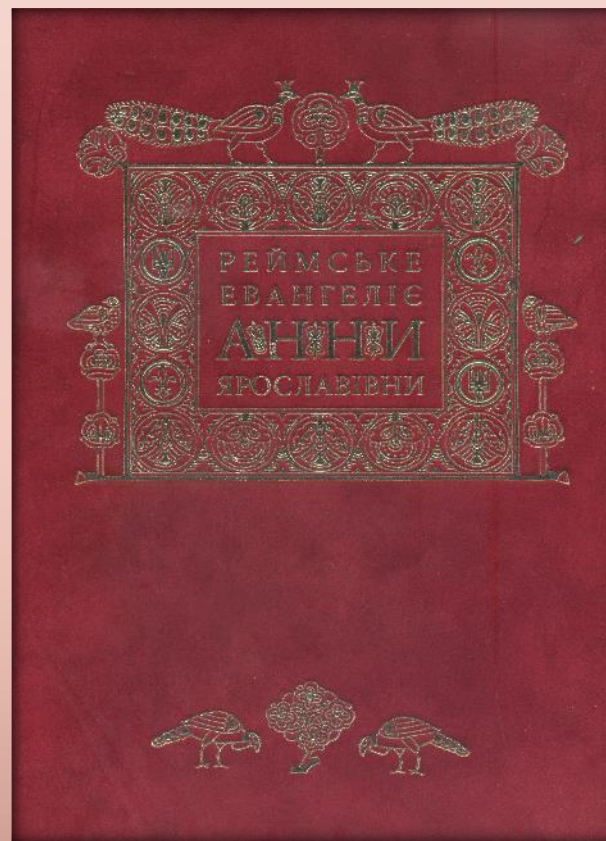

ВС 25309

До найбільш відомих давніх пам'яток слов'янської писемності належить Реймське Євангеліє. Його кирилична частина була написана близько середини XI століття (ймовірно, в київському скрипторії при Софійському соборі). Саме вона, як вважають дослідники, була привезена з Києва у Францію дочкою Ярослава Мудрого Анною, яка стала французькою королевою.

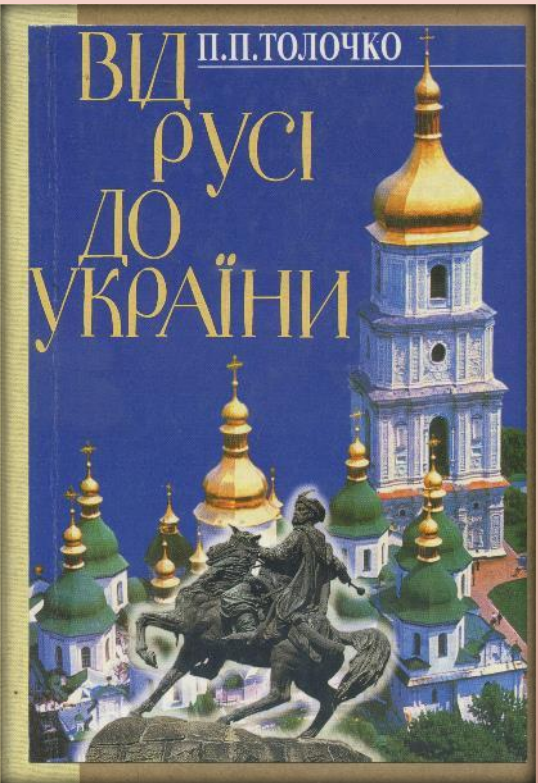
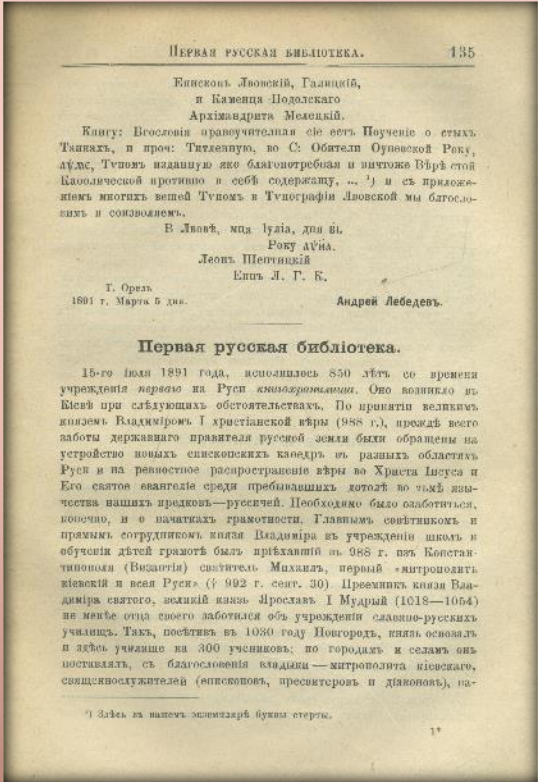
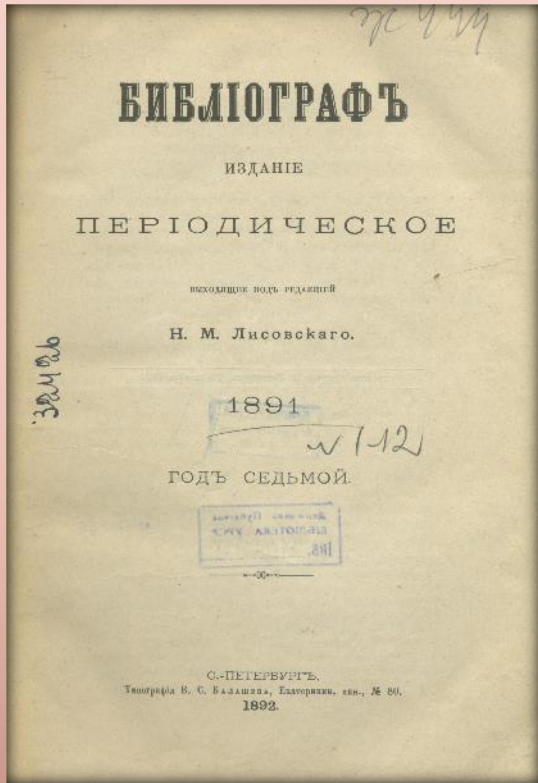
Пергаментний рукопис, що зберігається у бібліотеці м. Реймс (Франція) і складається з 47 двосторонніх аркушів – 16 написані кирилицею, а 31 – глаголицею. Прикрашений численними ілюстраціями і орнаментальними буквицями. Кирилична частина містить читання святкових Євангелій за обрядом православної церкви, глаголична – Євангелія, апостольські послання, паремії на свята за римокатолицьким календарем.

2010 року у Львові була видана окремою книгою кирилична частина “Реймського Євангелія”.

BS 55073

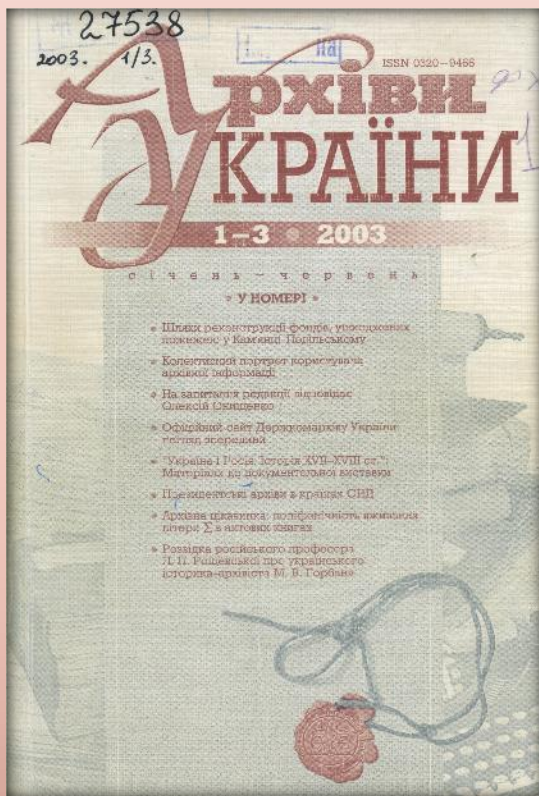
Ярослав Мудрий був високоосвіченою людиною, любив читати. Він заснував першу в нашій державі бібліотеку, яка розпашовувалась на території Софійського собору. За підрахунками спеціалістів, вона налічувала понад 950 томів та містила власну книгописну майстерню.

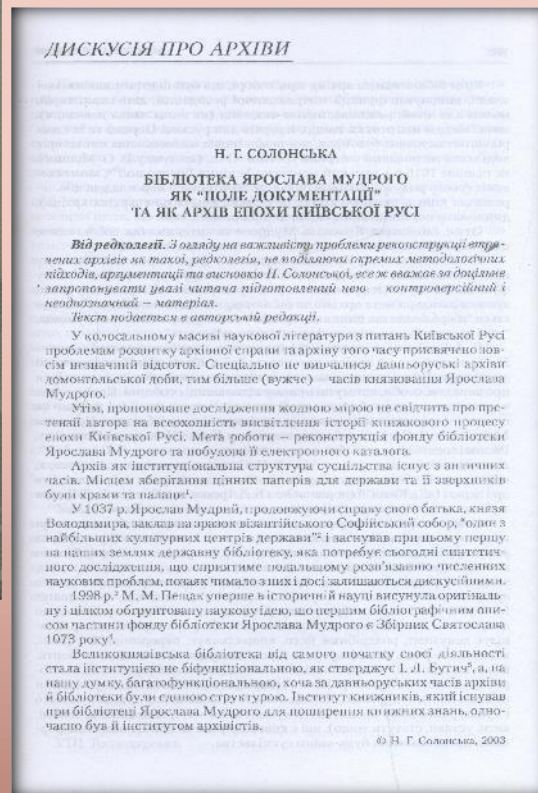
BA 582102

Ж 444/1891/11

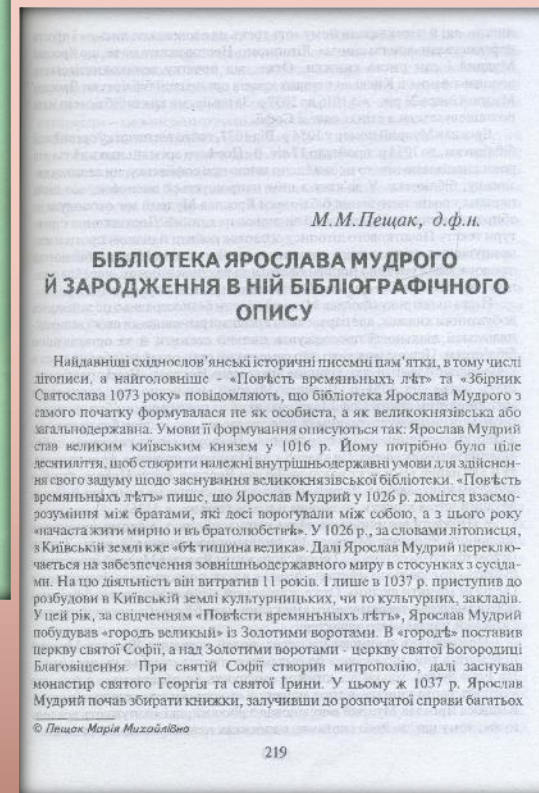
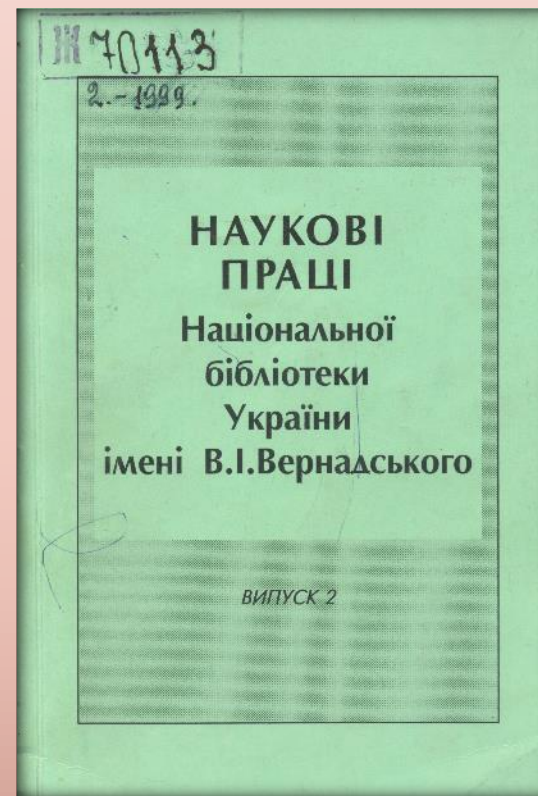
Ж 2602/1990/2-3

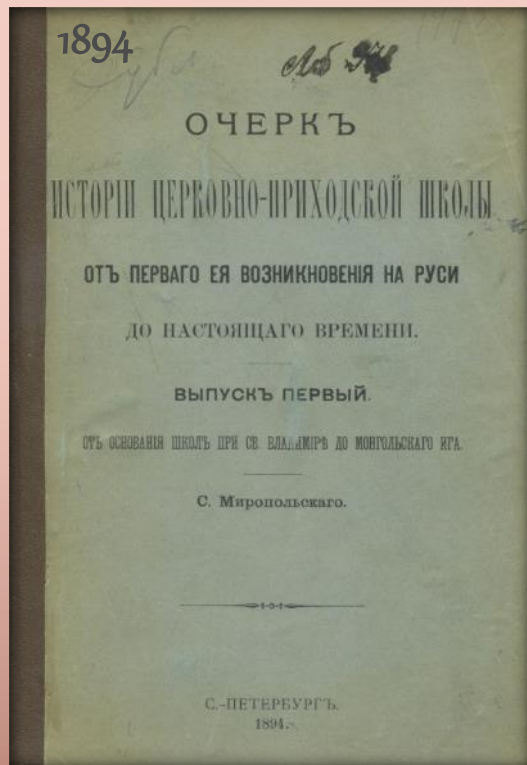
Ж 27538/2003/1-3

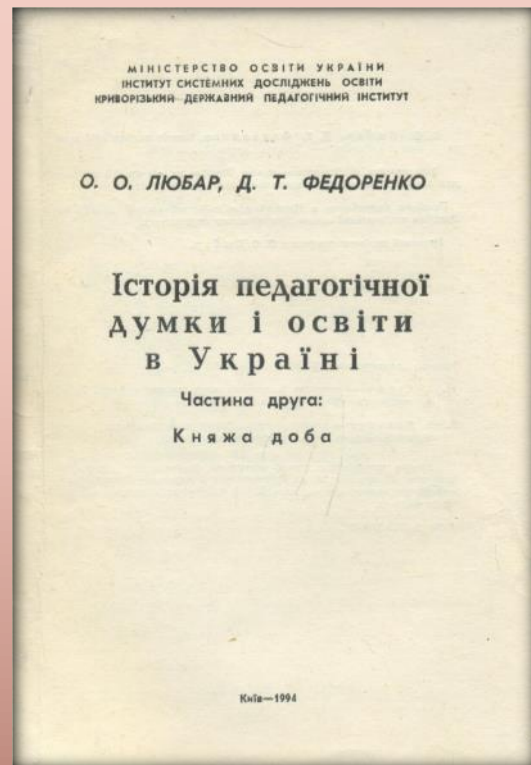
Ж 70113/1999/2

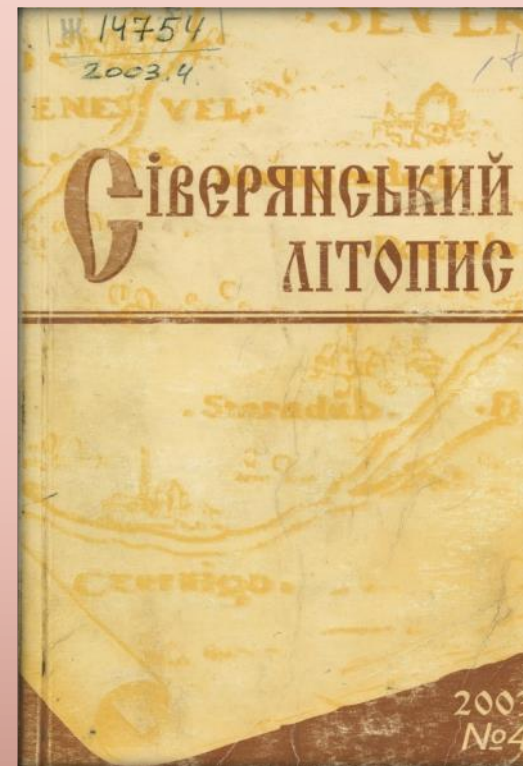
Князь турбувався про освітню справу, розпочату ще батьком. У період правління Ярослава Мудрого в новозбудованій Софії Київській було відкрито школу. Це був вищий навчальний заклад, створений на століття раніше від перших університетів у Західній Європі.

BO 97669/1

B 339281/2

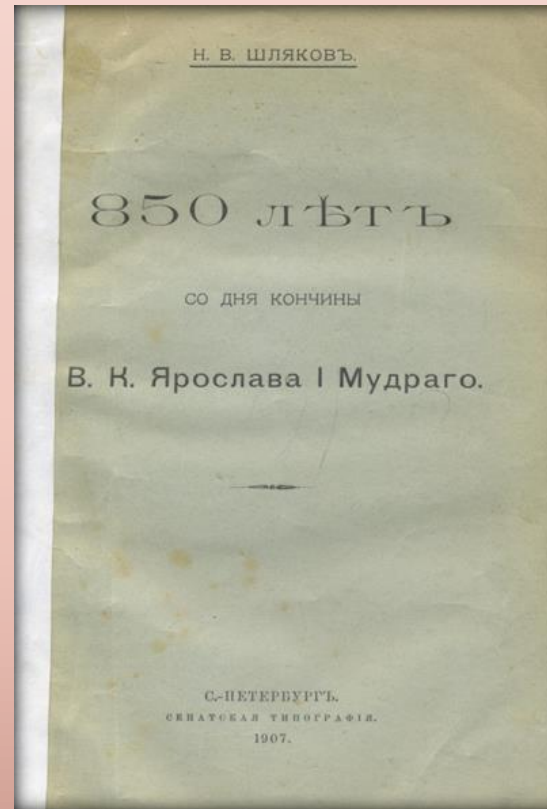
Ж 14754/2003/4

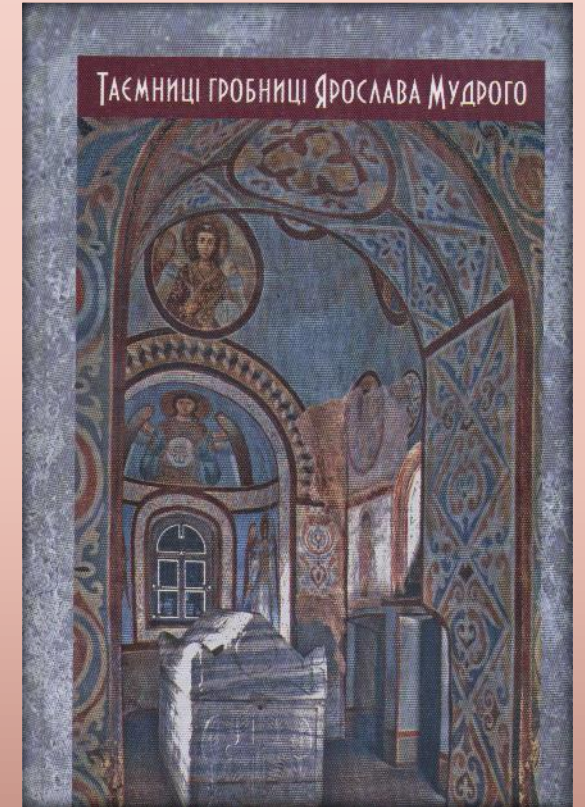
Ярослав Мудрий зробив для Київської Русі багато доброго й важливого. Він став лідером нації та могутнім володарем однієї з найбільш розвинених країн Європи того часу. Більша частина діянь князя пережили свій час.

Князювання Ярослава Мудрого стало періодом подальшого піднесення Київської Русі. У цей час завершилося становлення її державності: стабілізувалися кордони, було вдосконалено систему управління, упорядковано правові норми, розвивалися культура, освіта і церковне життя.

Помер він у 1054 році в Вишгороді.

ВО 306018

ВА 775201

Використано матеріали:

Київська Русь за правління князя Ярослава (підручник) <https://geomap.com.ua/uk-uh7/974.html>

Реймське Євангеліє <http://archeos.org.ua/?p=4533>

https://uk.wikipedia.org/wiki/Слово_про_закон_і_благодать

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ <http://politics.ellib.org.ua/pages-9071.html>

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ http://www.spadshina.com/programs/vidatni-ukrayintsi/yaroslav-mudrij/?_offset%05b0%05d=0&

Ярослав Мудрий. Велич особистості <https://lib.nmu.org.ua/yaroslav-mudryj-velych-osobystosti/>

Книжкова виставка підготовлена Відділом соціокультурної діяльності

Всі права захищені © ВСКД НБУВ

провідний бібліотекар Білецька Л. Д.